

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Dansk Skolemuseum
Indbydelseskrift
København VII.

tit

den offentlige Examen

i

Viborg Kathedralskole

den 22de — 27de September 1845.

-
1. Nogle Bemærkninger angaaende Underviisningen i Modermaalet i de lærde Stoler. Af Rector S. C. Olsen.
  2. Skolefterretninger. Af Samme.

Viborg, 1845.

Trykt hos S. Wissing.

Nogle Bemærkninger angaaende Underviisningen i Modersmaalet i de lærde Skoler.¹⁾

At det danske Sprog for nærværende Tid befinder sig i en meget gunstig Periode af dets Udvikling, er en Bemærkning, som man snart kommer til at gjøre ved at see sig om i Literaturen. Ikke at tale om, at der har uddannet sig en Retskrivning, der i det Hele lader til: at ville holde sig som almindelig vedtagen, og et Striftsprog tilligemed det, som deri er det Bessælende, en Sprogtact, der betinger Striftsprogets fortsatte Væert som levende Sprog; men næsten overalt, hvorhen man vender Biet*), om det saa er i Blade, der kun leve et Døgn, finder man, foruden Correcthed i Sproget, en Fremstilling, der besidder idetmindste to af de Egenstaber, som betegne en clæssisk Sprogalder: Simpelt og Kort. For almindelige Literatur er endnu fri for den Strøm af døde Talemaader, som idelig flyder Lybsterne (de Bedste undtagne) igjennem Pennen. Wisnok finder man i videnskabelige Skrifter Sproget ofte ureent, og især i saa-

*) Jeg taler naturligviis her ikke om Oversættelser, i hvilke Sproget ofte paa en uforaarlig Maade mishandles.

danne, der ere strevne under Indflydelse af en fremmed, ikke-assimileret Philosophie; men selv hvor Forfatterne i den Grad ere fortrykte af den tydske Indflydelse, at de endog blande tydske Talemaader ind i deres Modersmaal, kunne de dog ikke ganske aflægge deres danske Natur og opnaae den tydske Pennesfærdighed.

Betragter man vor Literaturs Historie, saa vil man neppe komme til det Resultat, at vi i den her angivne Retning skulde befinde os paa et saadant Høidepunkt i vor nationale Udvikling, at ethvert Skridt fremad tillige vilde føre os nedad. Vi kunne ubentvivl regne paa en fortsat Fremgangsperiode, naar vi selv bestræbe os derfor og navnlig sikke os Vedligeholdelsen af det Gode, vi, paa en Maade uden selv at vide det, have opnaaet. Men dette behøves ogsaa (thi Tiden truer det Gode med Undergang, ligesom den ophjælper det Ufuldkomne); og i den Henseende kunne Skolerne udøve en mægtig Indflydelse. Til dem er Modersmaalets forste Pleie betroet; og det fortjener saameget mere deres Omhu, fordi det ved sin allerede bundne Uddannelse letter og imødekommer deres Bestræbelser. De maae da være sig deres Kalb bevidste og følge det.

Hvorlangt den ældre Skoleunderviisning i Modersmaalet end var fra det, den burde være, saa var det dog Uret at fratjende Skolen en vigtig Andeel i den Uddannelse, Modersmaalet og Fremstillingen deri har opnaaet; men denne Andeel tilhørte ikke blot de egentlig saakaldte danske Timer; Modersmaalet lærtes dengang, som det ogsaa nu er og maa være Tilfældet, under den hele Underviisning. Ved de forskjellige Læreres Foredrag bleve Disciplene paavirkede, ved Examinationen øvede; saaledes, gif de fremad; men det stete

uden nogen bevidst Samvirken, og ved den egentlige danske Underviisning udvikledes Forstanden i Almindelighed mindre end en vis Tact for det Rette.

Paa dette Trin kunde og burde Underviisningen i Modermaalet ikke blive staaende, og man har derfor i senere Tider seet den paa flere Steder, understøttet af inden- og udenlandste Hjælpe midler, hæve sig til Planmæssighed under en stigende Erkjendelse af denne Underviisnings Væsen og nødvendige Form. Der er imidlertid — som man kan sige i enhver Overgangsperiode, i hvis Midte man staaer — meget tilbage at udrette. Under saadanne Omstændigheder kan den, der tager Ordet for at paavise Et og Andet, der ligger ham meest paa Hjertet, udsætte sig for, at Nogle finde hans Bemærkninger overflødige eller fragmentariske, medens han selv, naar han skriver i et praktisk Niemæd, nøies med det Haab, muligt at kunne vække Opmærksomheden hos Nogle, stærke den hos Andre.

Jeg anseer da som en ufravigelig Betingelse for, at Modermaalet i Skolen skal stee sin fulde Ret, en almindelig og virksom Erkjendelse af den Sætning, som Mag. M. Hammerich opstiller i sit Skrift om det mundtlige Foredrag: „Underviisningen i Modermaalet er at betragte som Blomsten af al Underviisning; i den kommer den aandelige Dannelse til at sætte Rjerne“. Der ligger i denne Sætning ligesaa liden Overdrivelse eller Eensidighed, som i den, at al Underviisning i Sprog og Videnskaber skal tjene til at uddanne Forstanden. Dennes Uddannelse gaaer i Tact med Sprogets Udvikling i den Altes Bevidsthed; ved Sproget besidder han sine Begreber, og ved det fremstiller han dem. Den Underviisning,

hvilken den saa er, som ikke bringer ham til at kunne begge Dele, er forfeilet. Men hvad han saaledes i hvert enkelt Fag lærer at forstaae og umiddelbart gjengive, dette, saavel som hvad Udbytte Erfaring og Reflexion imidlertid bringer ham, skal den danske Underviisning veilede ham til at tage i Tjeneste for hans Begrebers selvstændige Bevægelse, saa kan han benytte det som sin Eiendom i fri Fremstilling. Dette er dens Maal, og den Modenhed, det forudsætter, Endepunktet for hele Skolens Stræben.

Et stort Skridt til praktisk at gennemføre en saadan Burdering af Modersmaalets Forhold til de øvrige Underviisningsfag er gjort ved den nylig af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler udgivne provisoriske Plan for Underviisningen i Metropolitan-skolen, Odense Kathedralskole og Rolding lærde Skole, ifølge hvilken den første Udvikling af Forstanden formedelst Betragtningen af de i Sproget fremtrædende Grundbegreber, Forhold og Love, skal skee, ikke, som hidtil, meest eller ene igjennem Latinen, men ved Modersmaalet tilligemed et dermed paa det nærmeste beslægtet, men i adskillelige Henseender mere articuleret, Sprog, nemlig det Lybske. Drengen vil nu kunne begynde sin Udvikling i denne Henseende paa Hjemmets Jordbund, hvor han møder bekjendte Gjenstande og ikke udsættes for at tage sin egen Forstands Bestemmelser for noget Fremmedartet ved at blive dem vaer under et fremmed Ydre; og han vil gaae saa meget raskere og sikrere fremad, som hans Dømmeførmhed ikke deles ved Optagelsen af et aldeles nyt Sprogmateriale igjennem Hukommelsen. En anden Fordeel, som opstaaer ved den omtalte Foranstaltning, er den, at Begynderne faae mere Ro til at lære Sproget selv, noget, de

især i den nederste Klasse eller Klasseafdeling pleie særdeles at behøve. For mangen Discipel, som indkommer i Skolen i ti Aars Alder, kan Rosod eller Birch endnu være en ligesaa svær Forfatter at forstaae, som Kant var for de Borne i Enden af forrige Aarhundrede, eller som Hegel er nu. Man kalde det Mangel paa Forestillinger eller paa Ord-kundskab; det er omtrent eet; men naar man efter det første i Skolen tilbragte Aar i Almindelighed kan skjønne en meget mærkelig Fremgang hos Begynderne i Henseende til aandelig Udvikling, saa kan den mindst tilregnes det lidet Latin, de i den Tid have lært, og som snarere var dem en Hindring i at gaae fremad i det, der efter deres Alder var deres naturligste Opgave.

Selv om det lod sig forudsætte som muligt, at den nu ved nogle Skoler begyndte Reform ikke i sin Heelhed skulde blive gennemført ved de øvrige lærde Skoler, maa det dog i høi Grad ønskes, at den her omtalte Deel deraf vil blive almindelig indført; men det vil da vistnok komme an paa Lærernes Klarhed over det Kald, de her have at udøve, paa deres Iver og Udholdenhed, om der skal komme noget Godt ud deraf; thi det lader sig ikke nægte, at her er en fortræffelig Leilighed til totalt at forstyrre en god Plan, hvis gamle Vaner blive overførte i de nye Forhold, hvis Læreren er forlegen med sig selv om, hvorledes han skal udfylde den forøgede Tid, der stilles til hans Disposition; eller hvis han ikke griber til med Liv, Kraft og virkelig Interesse for sit Hverv. Man tør imidlertid haabe, at Følelsen af den danske Underviisnings saaledes forhøiede Vigtighed i de lavere Klasser vil fremkalde en saa meget større Forsigtighed ved Valget af dem, til hvem den betroes; ligesom ogsaa at

samt holde Disciplene tilbørlig i Arbejde med skriftlige Af-handlinger og de dermed nær forbundne Dvælses i at gjøre Udkaft til lignende, og sluttelig rette og gennemgaae de leverede Arbejder paa en frugtbar Maade*), vil finde sig meget ubehagelig indskrænket ved kun at have to ugentlige Timer at raade over; men jeg troer tillige, at Alt, hvad han deraf undlader, det undlader han ikke til Gavn for sine Disciple.

Jeg kommer nu til et Punkt, som jeg anseer for at være meget vigtigt, nemlig det Duskelige i, at det ret maatte opgaae for enhver Lærer, hvorledes han er istand til i sit Fag paa en meget virksom Maade at fremme den danske Underviisning for den mundtlige Fremstillings Vedkommende: fornemmelig Læreren i fremmede Sprog ved at fordre en flydende og sprogrigtig Oversættelse, Læreren i Religion og Historie (ogsaa Naturhistorie) ved at fordre sammenhængende og vel affattede Svar. En saadan overlagt Samvirken af forskellige Lærere til Fordeel for et andet Fag, finder dog allerede Sted i gode Skoler med Hensyn til Skønsskrivning, hvor Enhver paaseer, at de skriftlige Arbejder, som leveres ham, ere net og ordentlig udførte fra Skriftens Side. Men vistnok forskaffe vedkommende Lærere sig ved det sidstnævnte Tilsyn tillige en personlig Lettelse, da det er bekvemmere

*) Naar det engang maatte vederfares os at faae en Lærebog i den danske Syntax, vilde Stedet til at gennemgaae den passende være i den øverste Klasse, hvor Disciplene, efterat være blevne bekendte med flere fremmede Sprog, med dannet Sans vilde kunne betragte deres Modersmaals Phænomen. Comp-

dygtige Lærere nu mindre ville ømme sig ved at overtage en Bestilling, der temmelig almindelig har været ringe anseet og tildeels af denne Marsag ogsaa mangen Gang har været slet besørget.

Som bekendt, tilstaaer man ogsaa, som Skolerne nu ere, den danske Underviisning en rundeligere Tid i den nederste Klasse, men er derimod i Almindelighed desto knappere imod den i Mellemklasserne og især i den øverste Klasse; saa det seer ud, som om dette Underviisningsfags Fordringer vare af en saa elastisk Natur, at de kunde trække sig sammen og udvide sig efter den Plads, der indrømmes det af de andre Fag. Men det ere de ikke. Mindre end 3 Timer ugentligt burde der ikke gives Modersmaalet (i Almindelighed tilstaaes 2), og mindst i den øverste Klasse. At der i Mellemklasserne vilde være nok at bestille i 3 ugentlige Timer, naar mere Tid anvendtes deels til Læsning, deels og især til skriftlige Øvelser, alt efter Disciplenes Fremgang og Klasser, kan man slutte deraf, at Størstedelen af dem, idetmindste i Provindserne, ved Opflyttelsen i øverste Klasse har meget vanskeligt ved at opfylde de Fordringer, som der maae gjøres til dem, selv om disse Fordringer nedstemmes noget i Begyndelsen. Vil man i Skolens Kreds optage specielle Øvelser i den mundtlige Fremstilling, hvilket jeg for min Deel, anser for meget gavnligt, om end ikke for absolut nødvendigt, maa dermed ogsaa begyndes tidligt, om det skal frugte. — Hvad angaaer Lidsmaalet for Underviisningen i den øverste Klasse, da seer jeg ikke rettere, end at en Lærer, som vil gennemgaae dansk Literaturhistorie og bilægge den med Exempler, desuden forelæse udvalgte Mønsterstykker og i dem paavise og anstueliggjøre Fremstillingens Teknik,

at læse god end slet og uordentlig Skrift; dette finder ikke Sted i det andet Tilfælde, hvor der udtræves Opmærksomhed og Taalmodighed. I Regelen vil Sprog læreren være tilbøieligt til at indgribe paa den omtalte Maade, fordi det floder at høre en knudret eller stiv Oversættelse; men Religions- og Historielæreren, der dog begge fornemmeligen levere Disciplene det til Fremstilling brugelige Stof, fristes let til at tale meget med ved Examinationen, hvorved Disciplene vænnes til at give eenstavede eller usammenhængende Svar; saaledes tabes en vigtig og daglig Leilighed til Uddannelse. Det er saa meget ønskeligere, at de resp. Lærere tydeliggjøre sig deres Forhold til Skolens Virksomhed i dens Heelhed og omfatte det med en fleersidig Interessø, som her meget maa komme an paa Skjønksomhed og Opmærksomhed paa Disciplenes forskjellige Lær. I de lavere Klasser ville Disciplene saaledes, for at gjøre deres Sager ret godt, være tilbøielige til at lære deres Læctie paa Kemsø; i saadant Tilfælde kan der være Grund til at afbryde dem for at bringe deres Effertanke i Gang ved indfaldende Spørgsmaal, paa hvilke da som oftest knappe Svar kunne ventes, ligesom overhovedet ved den spørgende Doceren. Har man derimod med Disciple at gjøre, som vel ere komne saavidt, at de lides ved at lære ordret udenad, men dog endnu mangle Øvelse i selvstændig Fremstilling, saa indtræder en Leilighed for Læreren til at indgribe paa en anden Maade. Det er en bekendt Sag, at mangen Discipel, som har udmærket sig i de nederste Klasser, gaar tilbage i Mellemklasserne, ja endog synes at blive doven. Jeg troer, at dette Phænomen ikke sjældent hidrører fra den ufulde

istedet; og at vedkommende Lærere, ved nøjsomme og kraftigen at fordre en tydelig og sammenhængende Fremstilling af ham og derhos leilighedsviis at vejlede ham med lidt Anviisning, vilde bringe ham lykkelig ud over dette Overgangspunkt, medens han ved Mangel paa en saadan inciterende og ledende Understøttelse kommer i en Bane med at sludste, som han derefter aldrig ret kan aflægge, om han end, som det gaaer med saadanne Disciple, igjen tager sig noget op i de høiere Klasser.

Det kan opstilles som en almindelig Regel, at Læreren bør overlade det til Discipelen at fuldende det Tankeaffnit, hvorpaa han i sit Svar under Examinationen har indladt sig, og, om han standser eller famler deri, da holde ham til virkelig at tale til Ende, om han end skal begynde en Periode forfra igjen. Mere kan ikke forlanges af den, som ikke selv har den danske Underviisning; men dette kan ogsaa fordres. Bistnok kan der indvendes, at Examinationen derved vil opholdes; men det maa da hellere skee, og vil siden lønne sig, naar Disciplene ere bragte til at svare flinkt og sikkert. Det er overhovedet en af de skadeligste Baner hos en Lærer, idelig at ville, som det hedder, hjælpe Disciplene paa Gled, da den sjelden bliver staaende ved, at Læreren hjælper ham over stilistiske Banstieligheder, som han just skulde holdes til selv at overvinde; men den Lærer, som gjør dette, meget ofte tillige falder ind, hvor det er Kundskaben, som svigter Discipelen, og saaledes siger istedetfor ham, hvad han af sin Lectie skulde gjøre Rede for; hvorved da Examinationen for en Deel forfeiler sin Hensigt (ved de periodiske Prøver ofte til stor Fortræd for de tilstedeværende Censorer, der idelig gaae Glip af Præmierne til deres Dom). Smid-

Iertid kan en Lærer, om han ellers er dygtig og dannelsig, ved at tage en Beslutning og paalægge sig Tavsheds Lov, aflægge disse Feil; men ofte hidrøre de fra Mangel paa Evne til at subsumere Stoffet, hvorover der examineres, under almindelige Begreber og spørge ved Hjælp af disse. Hvor dette er Tilfældet, kan der vistnok ikke ventes noget udrettet for den mundtlige Fremstilling.

Hvad der paa Skolens foregaaende Trin paa forskjellige Maader og fra forskjellige Sider er forberedt, skal i den øverste (4de, eller som den vil komme til at hedde, 6te) Klasse, under høiere Forbringere Styrelse bringes til Udvikling mod det Punkt, der maa stilles som Skolens Endemaal. Fra Sprogets Side kræves da, at Skolen bringer sine Disciple til at udtrykke sig correct og med Færdighed over en Gjenstand; men dertil udfordres, at de ikke modtage Stoffet under en meddeelt Form; de maae altsaa producere med Selvstændighed; og ifølge Skolens Bæsen maa den Art af Fremstilling, til hvilken der slutteligen skal arbeides hen, være en videnskabelig. Disciplene bør altsaa bringes saavidt, at de have gjort en virkelig Begyndelse i den selvstændige videnskabelige Fremstilling, der naturligviis ikke kan andet end være af en ganske populair Art. Det er noksom bekjendt og følt, hvor vanskeligt det er at faae Disciplene bragt over dette Overgangstrin, hvilket kun kan stee efterhaanden i Løbet af den øverste Klasses toaarige Cursus. Man veed, hvor tomme og forladte Disciplene føle sig, naar de skulle bevæge sig paa egen Haand i Begrebernes Region; og at der er et betydeligt Spring imellem at udarbejde en Afhandling efter en given Disposition eller opgivne Momenter og selv at finde og ordne Stoffet. Men, enten nu

Vaarsfælgigheden ligger i Sagens Natur eller i Mangler ved
 Methoden; der med Tiden kunne afhjælpes, maa der arbej-
 des paa, at Overgangen skeer til at lægge Disciplene det
 frie Begreb i Hænden; her er et Resultat, som Skolen
 maa ansee som sin Opgave, og som den udvidede Skole vil
 kunne forfølge i Afgangsklassen. Kun naar Ungdommen
 hos sig selv føler Tanken vakt til et organisk productivt
 Liv; om dette end er i sin Begyndelse; kun naar den har
 bragt Modersmaalet i sin uforvanskede Stikfælselse til at ind-
 gaae den første inderlige Forening med dette Liv; endelig
 naar den af egen Erfaring og altsaa med klar Anskuelse
 veed, hvorledes den hele Fremstillings Tertur kan og skal
 danne sig af Tankens Forgreninger, ligesom Bladets Flade
 af dets Aarer: kun da forlader den Skolen med en saadan
 Forberedelse, at den med tiltagende Alder og Kraft kan skabe
 sig en ægte classisk Stil og, medens denne Dannelse fore-
 gaaer, seirende modstaae de afledende og forstyrrende Ind-
 virkninger, som indfinde sig baade udvortesfra og fra Ens
 eget Indre.

„Scribendi recte sapere est et principium et fons;
 Verbaque provisam rem non invita sequentur.

Jeg anseer Dvælserne i at finde Stoffet for at være
 Hovedsagen i den øverste Klasse og troer, at man kan ind-
 renne dem denne Plads, naar Underviisningen i de fore-
 gaaende Klasser nogensledes har været, som den bør. Ud-
 mindste fortjene de at være Gjenstand for Læreren særdeles
 Opmærksomhed og Anstrengelse. Anvisning til at ordne
 Stoffet vil næsten nødvendig og af sig selv følge med
 disse Dvælses, forudsat, at Læreren selv tænker klart og
 ordnet. Mundtlige praktiske Dvælses anbefale sig som det

naturligste og frugtbarste Middel til at fremkalde Disciple-
nes selvstændige Betragtning og Productivitet, idet Læreren
stiller*) en Opgave og deels ved Tilspørgsel bringer Di-
sciplene til selv at finde Hovedpunkterne deri, deels i sine
Spørgsmaal meddeler dem de ledende Kategorier under den
videre Forfølgning deraf, hvilke Kategorier derefter, saa ofte
de ere komne til Anvendelse, stærkt maae fremhæves, for at
de kunne fæste Rod i de Unge's Bevidsthed og vedblive at
være nærværende for dem. Paa denne Maade synes der at
kunne skee en mindre brat Overgang imellem Udarbejdelse
efter givne Dispositioner og paa fri Haand; Forstandens
Kategorier kaldes efterhaanden frem til Klarhed og Anven-
delse (jeg vil ikke engang sige, bedre, end ved nogen Kate-
gorietavle; thi en saadans Anvendelse i Begyndelsen vilde
vel ikke falde Nogen ind); og, hvad der ogsaa er værd at
tage i Betragtning, denne Arbeiden i Fælledskab gjør Sa-
gen mere munter og tiltrækkende og fremmer saaledes Lysten,
der ogsaa her, som i andre Tilfælde, driver Værket; thi
at Stemningens Livlighed og Interessesen, hvormed Aandens
Gjærning udføres, særdeles befordrer dens Skarpsyn, er
vist nok.

Uagtet disse Blade allerede tilstrækkelig maae have viist,
at det kun er min Hensigt at give enkelte Bemærkninger,
vil jeg dog, for ikke at kunne misforstaaes, tilføie, at de
skriftlige Dvælses hjemme i at forfatte Dispositioner, i mine
Tanker langtfra gjøres overflødige ved Siden af de mundt-
lige, men meget mere bør indrettes saaledes, at de skrift-
lige følge med disse, saa at de give Leilighed til Anvendelse

*) Best at skrive den paa Tavlen saavel som de Momenter, som
efterhaanden findes.

af det, der ved disse er vundet. Saadanne skrevne og derefter af Læreren gjennemseete og rettede Dispositioner kunne naturlignis benyttes som Grundslag for udførte Afhandlinger.

Til den Bemærkning, jeg nylig anførte, at Interesse for det, der foretages, skærper Forstandens Blik, skal jeg knytte det Forslag, sundom til en Forandring at give Disciplene som Opgave controversé Tilfælde af Livet, især saadanne, som kunne sætte Nedsfølelsen i Bevægelse; thi da denne hos Ungdommen er meget bevægelig og stærk, ville Argumenter af sig selv falde Disciplene ind, medens Læreren da ikke vil forsomme at fremhæve de almene Begreber, der ligge i Baggrunden. Ligesom det Slags Opgaver brugtes almindeligt ved de Gamles Rhetorikundervisning*), saaledes vilde de ogsaa hos os være særdeles passende for det mundtlige Foredrag. Disciplene kunne da vælge, hvilken Side af Sagen de ville antage sig, men sikkert bør det aldrig tilstedes Een og Samme at tale baade *pro* og *contra*. Foredragene selv bør heller ikke være Declamationer, men indskrænke sig til en klar og rolig Fremstilling af Beviser og Facta.

Hvad Fremstillingens Form overhovedet angaaer, saavel den skriftlige som den mundtlige, saa skulde jeg mene, at det er en sikker og vistnok ogsaa tilstrækkelig Fremgangsmaade, næst efter at bringe Disciplene til at have Tanker, at kræve, at de skulle udtrykke disse skarpt (bestemt) og simpelt, samt paasee, at de virkelig gjøre det. Dette vil af sig selv fjerne unyttig Ordstram, Flostler, Svulst og desl. Da en knap og skarp Fremstilling kræver mere Tid end en løs og vidtløftig

---

*) Rhetoren Senecas *Suasoriae* og *Controversiae* levere mange saadanne Opgaver, hvoraf dog kun nogle enkelte hos os vilde være anvendelige. Et Exempel har Cicero, de orat. II, 24.

Tale om Sagen, troer jeg ikke, at man bør forcere Discipulene til paa Skolen at skrive Meget i kort Tid. De bør bringes til at tænke rask, men ikke til at stille sig altfor rask ved Udtrykket. Derved tilintetgjøres i en tidlig Alder den Spire, hvoraf fornuftig Selvritik skal udvikle sig, og istedetfor at holde det aabent for den Unge, engang i Tiden at kunne danne sig en Stil efter sin Individualitet, lader man ham begynde med at tilfusse sig en slubstet, karakterløs Skrivemaade, som han siden ikke kan komme bort fra. Ved Skolepulten kan Pennen ikke løbe affted som ved en Contoirpult; thi Grindet er meget forskjelligt, i hvis Tjeneste den løber. Men man kan være temmelig sikker paa, at Unglingen, naar han har benyttet sin Pen vel i Skolen, nok vil kunne føre den omkaps med Andre, naar han kommer til Contoiret. Der er saameget, som Skolen maa overlade til den videre Udvikling i Livet; men hvorom den da ogsaa kan haabe det Bedste, naar den har erkjendt og fyldestgjort sin Pligt.

Efterretninger

om

Viborg Kathedralskole

i

Skoleaaret 1844—1845.

Efterat forrige Aars Program var udfømt, blev endnu i September Maaned en Discipel udmeldt af Skolen, for at overgaae til forandret Bestemmelse, nemlig Christian Frederik Lund. Antallet af Disciplene i Viborg Cathedraalskole var saaledes 57 ved Slutningen af Skoleaaret 1843—1844, af hvilke 3 bleve dimitterede til Universitetet, nemlig Jesper Jespersen Bahnsen, Søn af Proprietair L. F. Bahnsen paa Taarupgaard, Jonas Collin Lund, Søn af Toldforvalter E. F. Lund i Holstebro, og Richard Theobald Thorson, Søn af Amtstuefuldmægtig N. H. Thorson i Viborg. Omstaaende Tabel viser Charaktererne, som de erholdt ved **Examen artium**.

Ved indeværende Skoleaars Begyndelse bleve følgende Disciple optagne i Skolen: 1. Carl Frederik Wilhelm Mathildus Rosenberg; 2. Christian Ditlev Lüttichau; 3. Hans Helmuth Lüttichau; 4. Caspar Peter Svindt Ring; 5. Jens Christensen; 6. Wiggo Waldemar Aagaard; 7. Carl Nicolaus Christensen; 8. Hans Jensen Bierregaard Bay; 9. Johannes Frederik Spleth; 10. Frederik Andreas Rabell og 11. Carl Heinrich Wilhelm Carstens. Ved Begyndelsen af April Kvartal optoges endvidere: 12. Christian Jeppesen Frost.

IV Klasse.

- A. 1. Niels Christensen (Gaardmand Christen Nielsen i Otting).
 2. Alfred Balduin Thorsen (Amtstuefuldmægtig Thorsen i Viborg).
 3. Daniel Christian Vater (Kjebmand Vater i Viborg).
 4. Hans Bernstorff Lillelund (Proprietair Lillelund paa Morsøe).
 5. Lauritz Esmark Bang (Forstraad Bang paa Steendalgaard).
- B. 6. Jørgen Christian Leonhard Petersen (Pastor Petersen i Hellschow).
 7. Nicolai Esmarch Muus (Krigsraad Muus i Kjøbenhavn).
 8. Niels Tang Krarup (Pastor Krarup i Ulfborg ved Holstebro).
 9. Carl Frederik Wilhelm Mathildus Rosenberg (Oberst v. Rosenberg i Skanderborg).
 10. Jens Nicolai Leth Dalsgaard (Proprietair Dalsgaard paa Krabbesholm).

III Klasse.

- A. 1. Carl Marinus Reisz (Adjunct Reisz i Viborg).
 2. Christian Holm (Justitsraad Herredsfoged Holm paa Dalsgaard).
 3. Claus Nicolai Dahl (Skolelærer Dahl i Holstebro).
- B. 4. Carl Georg Gotfred Faber (Proprietair Faber paa Randrup).

Efterat forrige Aars Program var udkommet, blev endnu i September Maaned en Discipel udmeldt af Skolen, for at overgaae til forandret Bestemmelse, nemlig Christian Frederik Lund. Antallet af Disciplene i Viborg Cathedrasstole var saaledes 57 ved Slutningen af Skoleaaret 1843—1844, af hvilke 3 bleve dimitterede til Universitetet, nemlig Jesper Jespersen Bahnsen, Søn af Proprietair L. F. Bahnsen paa Taarupgaard, Jonas Collin Lund, Søn af Toldforvalter E. F. Lund i Holstedbro, og Richard Theobald Thorson, Søn af Amtstuefuldmægtig N. H. Thorson i Viborg. Omstaaende Tabel viser Charaktererne, som de erholdt ved **Examen artium**.

Ved indeværende Skoleaars Begyndelse bleve følgende Disciple optagne i Skolen: 1. Carl Frederik Wilhelm Mathildus Rosenberg; 2. Christian Ditlev Lüttichau; 3. Hans Helmuth Lüttichau; 4. Caspar Peter Svindt Ring; 5. Jens Christensen; 6. Biggo Waldemar Aagaard; 7. Carl Nicolaus Christensen; 8. Hans Jensen Bierregaard Bay; 9. Johannes Frederik Spleth; 10. Frederik Andreas Rabell og 11. Carl Heinrich Wilhelm Carstens. Ved Begyndelsen af April Dvartal optoges endvidere: 12. Christian Jepsesen Frost.

	Udar- beidelse i Moder- maalet.	Latin.	Latin Stil.	Græsk.	He- braisk.	Reli- gion.	Geogra- phie.	Hi- storie.	Arith- metik.	Geome- trie.	Lydsk.	Fransk.	Soved- Charakter.
J. J. Bohmson.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
J. C. Lund.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	Haudillaud.
K. Th. Thorson.	laud.	laud.	laud.	laud.	n. cont.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	Haudillaud.

I Aarets Løb udmeldtes følgende Disciple af Skolen:
Fra 31te Marts: 1. Henrik Thorup (ikke-studerende) for at gaae over til H. Grüners Handelsacademie i Kjøbenhavn; 2. Wilhelm Heinrich Faber (ikke-studerende) og 3) Thorvald Thorson, begge for efter deres Bestemmelse at lære Landvæsenet; 4. Carl Heinrich Wilhelm Carstens, der efter hans Faders Forflyttelse til Bornm gif over til Aarhus Kathedralskole. — **Fra den 30te Juni:** 5. Charles Axel Christian Bracht, for efter sin Bestemmelse at lære Landvæsenet. — **Fra Sommerferien Begyndelse:** 6. Ole Tønder Hunderup, der efter Halvaarseramen var gaaet over til de ikke-studerende Disciple og nu blev indsat i Aarhus Realskole.

Foruden denne Afgang har Skolen i dette Aar ved Døden mistet en af sine yngre, kjære Disciple, Conrad Ribber Spleth. Under Reisen fra Hjemmet ved Ender af Juleferien udviklede sig pludseligt hos ham en heftig Hjernebetændelse (hvortil uforsigtig Verel af Kulde og Kaffeovnsvarme var Aarsag eller idetmindste bidrog), og gjorde i tre Dage Ende paa hans Liv.*)

Skolen har saaledes i September 1845 et Antal af 59 Disciple, der paa følgende Maade ere fordeelte i Klasserne**):

---

*) Omstændighederne foranledigede, at hans Begravelse tillige blev en Sørgehøitid for Skolen, i hvis Solennitetsal Stiftsprovst Ursin talte ved Kisten, og derefter Rector. Et Chor af Disciple bragte i en Sang den afdøde Broder „Skolens sidste Farvel.“

***) Fædrenes Navne tilføies i Parenthes.

IV Klasse.

- A.** 1. Niels Christensen (Gaardmand Christen Nielsen i Otting).
 2. Alfred Balduin Thorson (Amtstuefuldmægtig Thorson i Viborg).
 3. Daniel Christian Water (Kjøbmand Water i Viborg).
 4. Hans Bernstorff Lillelund (Proprietair Lillelund paa Morsøe).
 5. Lauritz Esmark Bang (Forstraad Bang paa Steendalgaard).
- B.** 6. Jørgen Christian Leonhard Petersen (Pastor Petersen i Heilshou).
 7. Nicolai Esmarch Muus (Krigsraad Muus i Kjøbenhavn).
 8. Niels Tang Krarup (Pastor Krarup i Ulfborg ved Holstebro).
 9. Carl Frederik Wilhelm Mathildus Rosenberg (Oberst v. Rosenberg i Skanderborg).
 10. Jens Nicolai Peth Dalsgaard (Proprietair Dalsgaard paa Krabbesholm).

III Klasse.

- A.** 1. Carl Marinus Reisz (Adjunct Reisz i Viborg).
 2. Christian Holm (Justitsraad Herredsfoged Holm paa Dalsgaard).
 3. Claus Nicolai Dahl (Skolelærer Dahl i Holstebro).
- B.** 4. Carl Georg Gotfred Faber (Proprietair Faber paa Randrup).

5. Albert Philip Bregendahl Møller (Provst Jens Møller i Breum).
6. Christian Adam Wilhelm Michelsen (Provst Michelsen i Thisted).
7. Thomas Lange (afdøde Cancellieraad, Postsecretair Lange i Kjøbenhavn).
8. Ulrich Christian Frederik August Aagaard (Kammerraad, Amtsforvalter Aagaard i Thisted).
9. Jens Bloch Aagaard (Pastor Aagaard i Skive.)
10. Anders Sørensen (Søren Pedersen Rife, Gaardmand i Dvdrup).

(Ikkstuderende.)

11. Philip Philipson (Kjebmand Philipson i Viborg.)

III Klasse.

- A.
1. Christian Ditlev Lüttichau (Hoffægernester v. Lüttichau til Thiele).
  2. Sophus Theodor Krarup Smith (Birke-dommer Smith paa Fanøe).
  3. Hans Dahl (Møller Dahl i Hølløse Mølle ved Næstved).
  4. Henrik Møller (Cancellieraad, Landsoverretsprocurator Møller i Viborg).
  5. Hannibal Hoff (Districtslæge Hoff i Viborg).
  6. Rudolph Baldemar Faber (Apotheker Faber i Hølstebro).
  7. Newton Magellan Smith (Consul Smith i Hølstebro).

12. Johannes Frederik Spleth (Provst Spleth i Smorup Præstegaard).
13. Niels Andreas Buchwaldt, Broder til Nr. 3 i samme Kl.
14. Hans Jensen Bjerregaard Bay, Broder til Nr. 8 i II Kl. B.
(Ikkstuderende).
15. Frederik Andreas Rabell (Boghandler Rabell i Viborg).

Følgende Disciple ere iaar anmeldte for at dimitteres til Universitetet: Niels Christensen, Alfred Balduin Thorson, Daniel Christian Vater og Lauritz Esmark Bang.

Da Generalkrigscommissair v. Undall paa Grund af Tilvært i Embedsforretninger ikke længere saae sig istand til at forestaae Underviisningen i Gymnastik, blev fra 1ste April d. A. og indtil videre Commandeersergeant ved det i Viborg værende Militairdetachment, F. A. Schubert, der hidtil havde fungeret som Assistent ved Underviisningen, ansat som Lærer i Gymnastik og Svømning, og ligeledes blev Inspectionen i de til bemeldte Underviisning bestemte Timer samt alle Skolens Friquarterer overdragen til Adjunct Hagemann.

I Henseende til Lektionstabellen, som blev meddeelt i forrige Aars Program, er ligesaalet, som i Henseende til Underviisningsfagenes Fordeling mellem Lærerne, i Løbet af

5. Albert Philip Bregendahl Møller (Provst Jens Møller i Breum).
6. Christian Adam Wilhelm Michelsen (Provst Michelsen i Thisted).
7. Thomas Lange (afdsøde Cancellieraad, Postsecretair Lange i Kjøbenhavn).
8. Ulrich Christian Frederik August Aagaard (Kammerraad, Amtsforvalter Aagaard i Thisted).
9. Jens Bloch Aagaard (Pastor Aagaard i Skive.)
10. Anders Sørensen (Søren Pedersen Rife, Gaardmand i Dvdrup).

(Ikkfestuderende.)

11. Philip Philipson (Kjøbmand Philipson i Viborg.)

II Klasse.

- A.
1. Christian Ditlev Lüttichau (Hoffjægermester v. Lüttichau til Thiele).
  2. Sophus Theodor Krarup Smith (Virkebonommer Smith paa Fanø).
  3. Hans Dahl (Møller Dahl i Hollose Mølle ved Næstved).
  4. Henrik Møller (Cancellieraad, Landsøverretsprocurator Møller i Viborg).
  5. Hannibal Hoff (Districtslæge Hoff i Viborg).
  6. Rudolph Baldemar Faber (Apotheker Faber i Holstebro).
  7. Newton Magellan Smith (Consul Smith i Holstebro).

8. Hans Peter Philip Plesner (afdøde Pastor Plesner i Høe ved Ringkjøbing).

(Stkfstuderende).

9. Waldemar Sigfried Lind (Justitsraad, Stiftsphysicus Lind i Viborg).
10. Andreas Thomesen (Kjøbmand Thomesen i Viborg).
11. Frederik Peter Fønsø (Justitsraad Fønsø paa Drølevkloster).
- B.**
1. Ernst Wesenberg (Overlærer Magister Wesenberg i Viborg).
2. Jens Christensen (Gaardmand Christen Jensen Smøllerup i Tastum).
3. Frederik Vilgaard (Procurator Vilgaard i Skive).
4. Emil Johannes Olsen (Rector Olsen i Viborg).
5. Christian Jeppesen Frost (Kjøbmand Frost i Thisted).
6. William Johan Hoff, Broder til Nr. 5 i II. Kl. A.
7. Magnus Strøm Lumholdt (Krigsraad, Districtsløge Lumholdt i Skive).
8. Peter Birch Bay (afdøde Proprietair Bay paa Biskum).
9. Caspar Peter Svindt Ring (Kjøbmand Ring i Skive).
10. Biggo Waldemar Aagaard, Broder til Nr. 8 i III Kl. B.

11. Frants Frederik Sophus Bretton (Kammerherre, Stiftamtmand Baron Bretton i Viborg).

(Ikkestuderende.)

12. Adolph Christian Dalsgaard, Broder til Nr. 10 i IV Kl.

I Klasse.

- A. 1. Carl Nicolaus Christensen (Procurator Christensen i Lemvig).
2. Frederik Gundelach (Cancelliraad, By- og Herredsfoged Gundelach i Lemvig).
3. Frants Buchwaldt (Kjøbmand Buchwaldt i Viborg).
4. Johan Henrik Gundelach, Broder til Nr. 2 i samme Kl.
5. Hans Helmut Lüttichau, Broder til Nr. 1 i II Kl. A.
6. August Bretton, Broder til Nr. 11 i II Kl. B.
7. Svar Dviftgaard Holm (Postmester Holm i Skive).
8. David Hornsøl Aagaard, Broder til Nr. 9 i III Kl.
9. Jens Harald Lind, Broder til Nr. 9 i II Kl. A.
- B. 10. Gustav Leopold Ferdinand Hoff, Broder til Nr. 5. i II Kl. A.
11. Peter Christian Schiøt Bagger (Apotheker Bagger i Viborg).

12. Johannes Frederik Spleth (Provst Spleth i Smorup Præstegaard).
13. Niels Andreas Buchwaldt, Broder til Nr. 3 i samme Kl.
14. Hans Jensen Bjerregaard Bay, Broder til Nr. 8 i II Kl. B.
(Ikkstuderende).
15. Frederik Andreas Rabell (Boghandler Rabell i Viborg).

Følgende Disciple ere iaar anmeldte for at dimitteres til Universitetet: Niels Christensen, Alfred Balduin Thorson, Daniel Christian Vater og Lauritz Esmark Bang.

Da Generalkrigscommissair v. Undall paa Grund af Tilvært i Embedsforretninger ikke længere saae sig istand til at forestaae Underviisningen i Gymnastik, blev fra 1ste April d. A. og indtil videre Commandeersergeant ved det i Viborg værende Militairdetachment, F. A. Schubert, der hidtil havde fungeret som Assistent ved Underviisningen, ansat som Lærer i Gymnastik og Svømning, og ligeledes blev Inspectionen i de til bemeldte Underviisning bestemte Timer samt alle Skolens Friquarterer overdragen til Adjunct Hagemann.

I Henseende til Lektionstabellen, som blev meddeelt i forrige Aars Program, er ligesaa lidet, som i Henseende til Underviisningsfagenes Fordeling mellem Lærerne, i Løbet af

Måret andraget paa nogen Forandring. Som allerede be-
 rørt i forrige Program, blev den naturhistoriske Underviisning
 iaar udvidet til 3die Kl. A med een Time ugentlig. Naar
 et Fag, især et, der ikke er beslægtet med andre af Sto-
 lens Underviisningsfag, skal kunne drives med tilbørlig Kraft
 og Interesse fra Disciplenes Side, og Hensigten ikke for-
 nemmelig er den, at vedligeholde og befæste det forhen lærte,
 er een Time ugentlig forlidet; og det er derfor mit Ønske,
 om muligt, at see Underviisningstiden for Naturhistorien i
 3die Klasse udvidet til 2 Timer ugentlig, ligesom det er
 Tilfældet i de foregaaende Klasser. Af den nylig udkomne
 „Provisoriske Plan for Underviisningen i Metropolitan-skolen,
 Odense Kathedralskole og Eobing lærde Skole“ seer man,
 at den naturhistoriske Underviisning ogsaa skal fortsættes
 igjennem 6te Klasse (omtr. svarende til vor IV, A og B)
 og at desuden Naturlæren er optagen som Underviisnings-
 gjenstand i samme Klasse. Det er mig ikke klart, hvorledes
 man ved Siden af de andre (11) Underviisningsfag vil
 faae den tilbørlige Tid og Kraft til begge disse to, hvis de
 skulle drives med den Alvor, som Naturbetragtningen har
 Krav paa, og som Skolen heller ikke bør opgive i noget
 af de Fag, den optager i sin Virkesphære. Jeg vil her
 ikke tilbageholde den Mening, at Underviisningen ved en
 saa stærk Forgrening udsættes for en Svækkelse, enten nu
 denne vil vise sig i det Hele, eller hvad der er rimeligere,
 i enkelte Grene, og at det derfor vilde være uønskeligere, at
 Underviisningen i Naturhistorien affluttedes ved Udgangen af
 5te Klasse eller vel snarere efter det første Aar i 6te, og
 at Underviisningen i Naturlæren først da indtraadte.

Endvidere indeholder dette Skolcaars Lektionstabel den ogsaa i forrige Program omtalte Forandring, at 2den Klasse's to Afdelinger faae særffilt Underviisning i Tydsk og Naturhistorie; hvad det sidstnævnte Fag angaaer, var det ikke det, der aller nødvendigt krævede denne Forandring; men Timeschemaets Indretning for at kunne dele Underviisningen i Tydsk forte det saaledes med sig. Hvad der om en videre fortsat Deling af Underviisningen i denne Klasse, Skolens talrigste, der ogsaa til næste Aar vil vedblive at være det, saavel som om andre Forandringer i Henseende til Lektionstabellen, Lærefagene's Fordeling og Underviisningsplanen, kunde være Gjenstand for Duffe og Forslag, derom kan for Diebliffet her ingen Meddelelse skee, da Sagen, som en Følge af at jeg maatte tage Hensyn til den ovenmeldte „Provisoriske Underviisningsplan“, og først efter dennes Emanation har kunnet gjøre fornøden Indstilling, endnu er under høiere Afgjørelse.

Øversigt over det i indeværende Skoleaar Læste.

D a n s k (Adj. B o l l e c.)*)

I Kl. A og B. 5 Timer fælleds om Ugen, af hvilke de to anvendes til Stiil: Dictat, Øversættelse fra Tydsk efter forte Fortællinger af Bibelhistorien eller Verdenshistorien, der nylig have været Lectie; og nogle faa Gange Fortælling efter opgivne Ord, Udarbejdelse af Perioder og Sætninger

---

*) Den fulgte Underviisningsplan er udførligen fremsat i Programmet for 1844.

efter de i Borgens Veiledning, 2den Lektion, opgivne Phraser, eller Gjengivelse af noget af Læreren Fortalt. — Tre Timer om Ugen Dplæsning og Analyse efter Holsts profaisse Læsebog, samt af og til ogsaa Dplæsning efter en medbragt Bog. I det sidste Halvaar anvendtes een af disse Timer til Fremsigelse af udenadlærte Vers efter Krossings poetiske Læsebog. Versenes Indhold fordres forstaaet og forklaret, og vanskelige Vendinger analyseres tillige grammatisk. Naturligviis lempes Fordringerne i alle de nævnte Henseender efter de to Afdelingers forskjellige Standpunct.

II Kl. A og B. 2 Timer fælleds om Ugen. Disse anvendes for Størstedelen til Stil, der bestaaer i Oversættelser fra Tydsk, Fransk eller Latin, historiske Stile, Beskrivelser over en eller anden Gjenstand, udvidet Fortælling efter Borgens Veil. 20de Lect., og undertiden korte Besvarelser (der som oftest kunne gives i resp. en eneste Periode) af endel lette Spørgsmaale. — Regler for Interpunction læres først i denne Klasse. Saavidt Tiden slaaer til, fortsættes Dvælses i Dplæsning og Analyse.

Hvad 3die og 4de Klasse angaaer, da er i det hele den samme Plan fulgt, som findes vidtloftigen udviklet i Vib. Sk. Progr. for 1844. Kun har i 4de Kl. speciel Dvælses i at forfatte Dispositioner til Afhandlinger fundet hyppigere Sted. — I Thortsens Litteraturhistorie er læst forfra indtil Forfatterne, som levede ved Christian den 7des Thronbestigelse. — Nogle Gange er der i IV Klasse foretaget Dvælses i det mundtlige Foredrag.*)

---

*) Det har ved disse Dvælses viist sig, at der, uden foregaaende Dvælses i Klasserne nedenfor den øverste, ikke lader sig tilvæie-

L a t i n.

I Kl. B. (Adj. Wollé). Efter Madvigs Grammatik: Substantiver, Adjectiver (incl. Comparationen), Pronominer, Verbet *sum* og de fire Conjugationer, Alt indøvet efter Exempler deels af Borgens, deels af Grotfendts latinste Læsebøger.

I Kl. A (Adjunct Hagemann) har læst Grotfendts Læsebog samt Formlæren af Madvigs Grammatik. —

II Kl. B (Adj. Hagemann) har af Borgens latinste Læsebog læst 5te og 6te Afsnit samt af Phædrus 20 Fabeler af første Bog. I Grammatiken er Formlæren bleven repeteret, samt Casuslæren læst, dog med Forbigaaelse af de fleste Bemærkninger. Klassen har havt 1 mundtlig og 2 skriftlige Stile ugentlig efter Trojels Exempelsamling. —

II Kl. A (Adj. Hagemann) har af Julius Cæsar *de bello Gallico* læst 4de Bog samt de første 12 Capitler af 5te Bog. Af Phædrus er læst fra 1ste Bogs 21de Fabel indtil Enden af 3die Bog. I Grammatiken har Klassen repeteret Formlæren og Casuslæren samt læst de fleste Anmærkninger. Desuden er der læst § 334, § 335, §

---

bringe noget taaleligt Resultat, medmindre dertil skulde anvendes en Tid, som ikke staaer til Lærers Raadighed. Da der i 2den og 3die Klasse kun er bestemt 2 Timer ugentlig til Underviisningen i Modersmaalet, er det ikke at undres over, at der til specielle Dvælses i denne Retning maatte blive liden eller ingen Tid tilbage. Muligen at tilveiebringe noget mere Tid til den danske Underviisning i Mellemklasserne og at benytte Examinationen i andre Fag, navnlig i Historie, som et understøttende Middel, ere de Veie, der nærmest frembyde sig, for at fremme det tilsigtede Siemed, og hvortil der i Underviisningsplanen for næste Skoleaar vil blive taget Hensyn.

Rectors Anmærkning.

337—340; § 347; § 351—357; § 359—366; § 368; § 371—376; § 384—390; § 392—398; § 400; 403—406; § 408—420; § 423—428 samt de vigtigste til disse §§ hørende Anmærkninger. Klassen har foruden extemporale Stile havt 1 mundtlig og 2 skriftlige Stile ugentlig deels efter Jørgerslevs Materialier, 2den Samling, deels efter Exempler, dicterede af Læreren.

III Kl. (Mag. Wesenberg). Cæsars *Bell. Gall. lib. IV—V*, 41 (A desuden cursorisk II, 1—17), Ciceros *Orat. p. Sex. Roscio Amerino*, af *Divus Metamorph.* (udg. af Feldbausch) „*Marcus* og *Echo*“ og „*Persus*“ (o: III, 339—510, IV, 615—V, 235). Alt repeteret. — Af Madvigs *Gramm. Syntarens* 3 Afsnit (S. 211—423); deraf repeteret 2det Afs. (S. 307—411). — I Stil har B skriftligt gennemgaaet Jørgerslevs *Matr.* 2den Saml. S. 78—109, 55—58, mundtligt S. 43—54, *ex tempore* skriftligt S. 1—12, A skriftl. S. 128—167, mundtl. S. 110—124, *ex temp.* skriftl. S. 1—16. 17 Versioner af Cæsar og Cicero.

IV Kl. (Rector Olsen). Livius, 2den og 4de Bog; Tacitus, *Agricola*; Cicero, *disputationes Tuscul.*, 4de Bog; Horats, *Epistolæ* og *de arte poetica*; Virgil, *Æneid. lib. IV*. Det sidste repeteret. Cursorisk læst *Ter. Heautont. act. 1—4*. Det Vigtigste af Mythologien og de romerske Antiquiteter gennemgaaet. Af Madvigs *Grammatik* er læst Tillægene til Syntaren samt Metriken, og hele Syntaren repeteret. Med Dimittenderne er det Meste af det i forrige Aar læst repeteret. Ugentlig 2 skriftlige Stile og een mundtlig (efter Jørgerslevs

Materialier, 2den Samling, S. 110--139). Jevnlig er der givet Ertemporalstile og Personer. Stilene for det første Halvaar tillige repeterede med de gjorte Rettelser og Bemærkninger.

Græsk.

II Kl. B. (Mag. Wesenberg). Bergs Schema til Formlæren, indøvet (undtagen vv. paa μ) ved Læsning af dertil svarende, udvalgte græske Læsestykker i Sammes Læsebog. Alt repet. 2 Gange. — **A.** Bergs Læsebog (1ste D.) S. 34—38, 51—62 (udv. gr. Stykker), 63—65 (rep. 2 G.); Passows *Eclogae* S. 3—18 (rep. 1 G.). Tregders Gram. S. 1—131 med Forbigaaelse af de fleste Anmærkninger og Anmærknings §§ (rep. S. 80—130); af de uregelmæssige vv. (S. 131—153) kun de i Passows *Ecl.* forekommende. — **III Kl.** Herodots lib. IX, 1—57, Passows *Eclogae* S. 43—48 (Longus), 55—71 (Lucian) (A desuden S. 165—168), Homers *Odyss.* lib. I (A desuden IV, 1—215). Repet., Herod. 2 Gange. Af Langes Gram. Formlæren indtil „Om den doriske Dialect“.

IV Kl. (Rector Olsen). Homers *Ilias*, 7—10de Bog. Herodot, 5te Bog. Xenophon, *Memorab.* Socr. 1ste Bog. Plato, *Apologia Socr.* Johannes Evangelium. Af Langes græske Grammatik Syntaren; tillige den hele Grammatik repeteret. Af Bojesens græske Antiquiteter ere udvalgte Stykker gjennemgaaede.

Hebraisk.

III Kl. B. (Adj. Bahnsen). De 3 første Capitler af Genesis. Af Lindbergs mindre Gram. S 1—22,

samt § 33. — III A. De 16 første Cap. af Genesis. Gram. § 22 — 37, samt repeteret forfra til § 22. — IV B. Genesis Cap. 17 — 32. — IV A. Cap. 32 til Enden. Endvidere har hele Klassen læst Ps. 16, 17, 18, 19 og 20, A tillige repeteret de 15 første Ps. Gram. er repeteret.

90

E n d i k.

I Kl. (Adj. Wollé.) **B.** Efter Hjorts Gramm. Artiklerne, Pronominerne (de undtagne, der declinæres som et Adjectiv med den bestemte Artikel), Hjælpeverberne og 1ste Conjugations regelmæssige Verber. Riises mindre tydske Læsebog: forfra til Pag. 41. **A.** 3 Gramm. samtlige Verber, foruden Repetition af det i B¹ Læste. Af Riises Læsebog Pag. 58—156.

II Kl. (Adj. Wollé.) **B.** Hjorts Gr.: Substantiver, Adjectiver og Talord foruden Repet. af det tidligere Læste. — Hjorts tydske Læsebog: Rogebues Reise um die Welt indtil Pag. 53. — Bresemanns tydske Stiiløvelser, forfra til Pag. 11. — **A.** 3 Gramm. hele Formlæren. Hjorts Læsebog: Pag. 134—45; 164—173; 194 til Cap. 8. Bresemann: Pag. 16—39.

III Kl. (Adj. Reiff.) Hjorts tydske Læsebog (2den Udg.) S. 412—462, S. 584—593. — Bresemanns Stiiløvelser S. 42—61, og desuden med Klascens ældre Afdeling fra S. 73—80. De mundtlig gjennemgaaede Stile ere skriftlig oversatte. Af Hjorts tydske Grammatik er hele Formlæren, Reglerne for Kjønnets indbefattede, læst og repeteret, og af den syntaktiske Deel flere Regler indøvede ved de mundtlige Stiiløvelser.

IV Kl. (Rector Olsen). Hele Hjorts Grammatik. Hjorts Læsebog Pag. 280—329, samt Schillers „Wallensteins Lager“. Efter Bresemann skriftligt: Pag. 109—126 og 133—136; — mundtligt: Pag. 61—72. Desuden af det forhen Gjennemgaaede mundtlig repeteret Pag. 29—60.

Frankf.

II Kl. B. (Adj. Reiff). Borrings Manuel des enf. S. 1—50. Sædvanlig lærtes nogle Linier af Lectien udenad. Ved Repetitionen retroverteredes, naar Tiden tillod det, et Stykke af Lectien. — Jagerslevs Materialier (I, II, III, IV, V, XIII og XIV). Af Borrings Grammatik ere læste de Afsnit af Formlæren, hvori Artiklen, Fleertalsdannelsen, Kjønsdannelsen, Adjectiverne samt Hjælpeverberne avoir og être ere afhandlede. De mundtlig oversatte danske Exempler af Materialierne ere tillige skriftlig oversatte. — A. Borrings Manuel d. enf. S. 52—142, og S. 166—182. Fem Fabler ere lærte udenad. Retrovertering, Examination i Vocablerne og Dictat, i Overeensstemmelse med Læseplanen. Af Borrings Grammatik er hele Formlæren læst, med Undtagelse af Reglerne for Kjønet. — Jagerslevs Materialier (VII—XII, og XV—XXVI). De i Materialierne mundtlig læste Stykker ere derefter skriftlig oversatte. — **III Kl.** Af Abrégé du voyage du jeune Anacharsis par Barthelemy er Indledningen læst med Undtagelse af Stykket Homère. Cursorisk ere flere Stykker læste. Et Udvalg af de med lige Numere betegnede Stykker af Borrings Stiilovelsfer fra Nr. 1—23 er mundtlig gennemgaaet, og derefter

skriftlig oversat. Fremdeles ere efter Borrings Grammatik de vigtigere Regler for Kjønnet lærte; Formlæren er repeteret i Forbindelse med Jngerslevs Materialier. — **IV Kl.** Borrings Etudes litt. part. en vers S. 139—179, og part. en prose S. 280—355. Flere Stykker cursorisk læste. Af Borrings Stilsøvelser er mundtligent gennemgaaet et Udvalg af de med lige Numere betegnede Stykker fra Nr. 1—95, af hvilke flere ere skriftlig oversatte. Hele Borrings Grammatik er læst og indøvet i Forbindelse med de mundtlige og skriftlige Stilsøvelser.

Religion.

I Kl. (Adj. Bahusou). De 2 første Capitler af Valles Lærebog. Af Herslevs mindre Bibelhistorie det G. T.; A, for hvem dette var Repetition, tillige det N. T. — **II Kl.** Af Valles Lærebog Cap. 3, 4, 5, 7 og 8. Af Herslevs større Bibelhistorie, forfra indtil 4de Periode; A tillige repeteret fra 4de Periode til 3die Afdeling. — **III Kl.** Indledning og Læren om Gud som Fader; A tillige repeteret Læren om Gud som Søn. Af Herslevs større Bibelhistorie fra Pag. 201 i 4de Afdeling til 5te Afdeling. — **IV Kl.** Læren om Gud som Helligaand og Pligt-læren. Dimittenderne: Dybslæren, samt repeteret Indledningen, Læren om Faderen og Sønnen. Af Bibelhistorie det N. T. A tillige repeteret det G. T.

Bibellæsning: **I, II, III Kl.** omtrent den første Halvdeel af Lucæ Evangelium, samt udvalgte Stykker af det G. T. — **IV Kl.** Johannes Evang. og Breve i Grund-sproget; desuden af Hebræerbrevet Cap. 1—11.

Historie.

I Kl. (Adj. Bahnsen). Af Kosfods „Historiens vigtigste Begivenheder“ fra Muhamed til den franske Revolution. „Enkelte Stykker og endeel Detail er forbigaaet. **I Kl. A** har desuden repeteret det i forrige Aar læste.

II Kl. (Adj. Reiff). Efter Kosfods „almindelige Verdenshistorie i Udtog“: Den ældre Historie indtil N. 235 efter Chr. F., og efter Kosfods „fragmentariske Historie: Slutningen af det vestlige romerske Keiserdømmes Historie. —

III Kl. (Adj. Reiff). Efter Kosfods „almindelige Verdenshistorie i Udtog“: Frankrig indtil 1793, Holland, Portugal, Spanien og de italienske Stater. — **IV Kl.** (Adj. Reiff). Efter foransførte Forfatters Lærebog: Frankrig, England, Tydskland, Schweiz, Portugal, Spanien, Holland, de italienske Stater, og efter Allens „Udtog af Danmarks Historie Danmark fra 1533—1807.“ Dimittenderne have læst hele den nyere Historie. — Med Rector Olsen er læst af den ældre Historie efter Kosfod (Langbørgs Udgave): Macedonien og de følgende Riger samt det Romerske (Keiserne tildeels efter Udtoget). Overste Afdeling har tillige repeteret det i forrige Aar læste.

Geographie.

I Kl. (Adj. Bahnsen). Zengerslevs mindre Geographie er læst; af **I B** kun det, der er trykt med stor Stil. I de fire sidste Verdensdele er endeel forbigaaet.

II Kl. (Adj. Reiff). Efter Zengerslevs mindre Geographie: Asien, Africa, America og Australien. **III Kl.** (Adj. Reiff). Efter Zengerslevs større Geographie: Asien

Africa, America og Australien, dog med Forbigaaelse af Meget med den mindre Stil. — **IV Kl.** (Udj. Reisk) Efter Jagers Levs større Geographie: Asien, Africa, America, Australien, og af Europa: Italien, Tyrkiet og Kongeriget Grækenland. Dimittenderne have læst hele Geographien.

Mathematik.

I Kl. (Adjunct Ekeroth). Disciplene ere øvede i Tavle- og Hovedregning; de bedre regne Regula de tri i Brok. — **II Kl. B.** Bergs Arithmetik Cap. 1 og 2 undtagen 44 — 54. 3 Regnetimerne ere de forskjellige i Praxis forekommende Regnemethoder indøvede. — **II Kl. A.** Af Spenningsens Geometrie 1ste Capitel; af Bergs Arithmetik forfra til Decimalbrok. Hveranden Uge i første Halvaar 1 Regnetime. — **III Kl.** Spenningsens Geometrie Cap. 2, 3, 4 og 5; af Bergs Arithmetik fra Brok til brudne Potenser. — **IV Kl.** Spenningsens Geometrie fra Cap. 6 til Trigonometrien; Bergs Arithmetik fra brudne Potenser til Supplementet. Dimittenderne have repeteret det Foregaaende i begge Fag.

Naturhistorie.

I Kl. (Udj. Ekeroth). Af Braamsens og Drejers naturhistoriske Lærebog læst Indledningen og Pattebyrene. — **II Kl. B.** læst Krybbyrene og Fissene; repeteret Fuglene. — **II Kl. A.** læst Fissene og videre til Plantebyrene. — **III Kl.** læst Fissene og Leddyrene.

Tegning.

I og II Kl. (Adjunct Ekeroth). Frihaandstegning efter Hetsch's Fortegninger samt Staaltraadfigurer og Klod-

fer. De færdigere Disciple, tildeels ogsaa af 3die og 4de Klasse, have gjennemgaaet Hetsch's geometriske Tegnestole til midt i Projectionslæren. Noget af Styggelæren er ogsaa meddeelt.

Ogsaa i denne Vinter har Adjunct Ekeroth, i et af Skolens Værelser, holdt offentlige Foredrag over Naturlæren, til hvilke Foredrag Skolens 2 øverste Klassers Disciple havde fri Afgang.

Aftenstolen, der vedvarende godtgjør sin gavnlige Indflydelse, har i indvarende Skoleaar været besøgt af saamange Disciple, som Localet vel kunde rumme, uden at dog Noget af Mangel paa Plads har maattet afvises. Antallet af de Disciple, som benytte Aftenstolen, er for Diebliffet 21. Adjunct Reisz fører Tilsynet, og Afgangen koster kun 1 Rbd. for Qvartalet, da Directionen giver et aarligt Tilskud til denne Indretnings Vedligeholdelse.

Det engelske Sprog er ikke optaget iblandt Skolens Underviisningsgjenstande. Derimod kan enhver af Disciplene, for hvem det ønskes, mod en billig Godtgjørelse erholde privat Underviisning af Adjunct Reisz. De Deeltagende ere for Diebliffet 18, der efter deres forskjellige Fremgang ere deelte i 2 Klasser, hvoraf hver modtager 2 Timers Underviisning ugentlig. Betalingen er 1 Rbd. Qvartalet.

Skolens Bibliothek

har, efterat den sidste i Programmet for 1843 meddeelte Fortegnelse var sluttet, modtaget følgende Tilvært. De med * betegnede Skrifter ere sendte fra den Kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler. Afstilledige af de andre Bøger ere kjøbt paa en Auction i Viborg, ved hvilken afdøde Kammerherre Grev Ahlefeldt-Laurvig's Bøger bortsolgtes.

I. Theologie.

S. A. Clausen, Protestantismen og Catholicismen. Kbh. 1825.
Gamle og nye Psalmer, udvalgte af P. Hjort. 3die Oplag.
Kbh. 1843.

2. Græsk og Romersk Philologie.

Homeri Odyssea. Mit erkl. Anmerkungen von **G. C. Crusius**.
1—6 B. Hannover 1839.

Homeri Ilias. Mit erkl. Anmerkungen von **G. C. Crusius**. 1—6 B.
Hannover 1842.

C. F. Nagelsbach, die homerische Theologie. Nürnberg. 1840.

Xenophontis Anabasis, mit erkl. Anmerkungen von **G. Graff**.
Leipzig 1842.

***Stephani thesaurus lingvæ græcæ** ed. Hase et C. et L. Dindorf.
vol. 5, fasc. 3—5. Vol. 6, fasc. 4.

W. Pape, Handwörterbuch der griechischen Sprache, 1—3 B.
Braunschweig 1842—43.

W. A. Becker's Charitès, Bilder altgriechischer Sitte. 1—2 B.
Leipzig 1840.

K. O. Müller, Geschichte der griechischen Literatur bis auf das
Zeitalter Alexanders. Nach der Handschr. des Verfassers her-
ausgegeben von **L. Müller**. 1—2 B. Breslau 1841.

Q. Horatii Flacci epistolæ, ed. S. Obbarius et Th. Schmidius,
fasc. 5 et 6. Lips. 1843—1845.

Lübkers Commentar zu Horaz's Oden. Schleswig 1841.

Des **Horatii Flacci Satiren**, erklärt von **L. F. Geindorf**.
Neu bearbeitet von **L. F. Wüstemann**. Leipz. 1843.

P. Ovidii Nasonis metamorphoses, ed. Loers. Lips. 1813.

- Propertii elegiæ: Recensuit et illustr. **G. N. B. Serzberg**,
1—2 B. Halis, 1843—44.
- Persius**, übersetzt von **Nasser**. Kiel 1807.
- C. Julii Cæsaris commentarii**, ed. **F. Oudendorp**. Ed. nova.
Stutgardia 1822. 1—2 B.
- Commentarii de bellis C. Julii Cæsaris**, ed. **C. E. Chr. Schneider**.
P. I. Hal. 1840.
- Sallustii opera e. notis varior.** Amstelod. 1690.
- T. Livii historiarum libb. 21—22.** Mit Anm. von **L. W. Fabri**.
Nürnb. 1837.
- T. Livii historiarum libb. 23—24**, recogn. et comment. in usum
scholarum instruxit **E. G. Fabri**, Norimb. 1840.
- Gaii institutiones** ed. **Goeschen**. Berol. 1824.
- Gaii, institutionum comment. quartus** ed. **Hefster**. Berol. 1827. 4.
- Ulpiani fragmenta**, ed. **Hugo**. Berol. 1822.
- Juris antejustiniani fragmenta Vaticana** ed. **A. Majus**. Romæ
et Berol. 1824.
- Heineccii syntagma antiquitatum Rom. jurisprud. illustrant.** ed.
Haubold. Frankof. 1822.
- Schweppe**, Römische Rechtsgeschichte, 2te Ausg. Götting. 1826.
- Walter**, Geschichte des römischen Rechts. Bonn 1840.
- W. A. Becker**, Handbuch der römischen Alterthümer. 1ster Th.
u. 2ter Th. 1ste Abth. Leipz. 1843—1844.
- Die Mythologie der Römer, dargestellt von **K. Schwenk**. Frankf.
am M. 1845.
- A. Pauly**, Realencyclopädie der classischen Alterthumswissenschaft.
Stuttgart 1838 sqq. 1—56 Lieferung.
- Handzeichnungen zu **K. Kärchers** Mythologie und Archäologie des
klassischen Alterthums. Karlsruhe 1825. Fol.
- F. Handii Tursellinus seu de particulis Latinis commentarii**,
1—3 B. Lips. 1829—36.
- L. Döderlein**, Handbuch der lateinischen Synonymik. Leipzig 1840.
- C. A. Schirlich**, lateinisches Lesebuch. Zweiter Cursus. (Hi-
storia Romana ad pugnam usque Actiacam, præmissa Italiae
antiquæ descriptione). Halle 1834.
- M. Mureti opera omnia cum brevi adnotatione Ruhnkenii**, ed.
C. H. Frotscher. 1—2 B. Lips. 1834.
- J. A. Ernesti opuscula philologica critica.** Lugd. Bat. 1776.

B. Orientaliske Sprog og Literatur.

- Sakuntala**, Skuespil i 7 Optrin af **Kalidasa**s, oversat og forklar-
ret af **Mag. Martin Himmerich**. Kbh. 1845.

I. Historie.

Droysen, Geschichte der Bildung des hellenistischen Staatensystems. Hamburg 1843.

B. G. Niebuhr, Römische Geschichte, 4ter u. 5ter Theil. 1814—45.

Drumann, Geschichte Roms in seinen Uebergänge von der republikanischen zur monarchischen Verfassung. 5ter Th. Königsberg 1844.

Segewisch, Geschichte der griechischen Unruhen. Hamburg 1801.

Seinrich Leo, Lehrbuch der Geschichte des Mittelalters. 1ster Th.

Eichhorn, Geschichte der drei letzten Jahrhunderte. 2te Aufl.

Götting. 1804—6.

S. v. Kaumer, Geschichte Europas seit dem Ende des fünfzehnten Jahrhunderts. 1—7 B. Leipzig 1832—1843.

***Beckers** Verdenshistorie, udgivet af **J. W. Loebell**, **Med J. G. Woltmanns** og **C. A. Menzels** Fortsættelser. Oversat af **J. Kiise**. 8—11 B. 12 B. 1—4 B.

A. Thiers, den franske Revolutions Historie, oversat af **Rosen**. 18—32 S.

A. Thiers, Consulatets og Keiserdommets Historie, oversat af **Magnus**. 1—10 Levering.

Wachsmuth, Europæiske Sittengeschichte. 1—5 Bb. Leipzig 1831—39.

Segewisch, Geschichte der englischen Parlamentsberedsamkeit. Altona 1804.

Christiani, Geschichte der Herzogthümer Schleswigs und Holsteins, 1—6 B. 1775—1782. Register, 1797. — Fortgesetzt von **Segewisch**, 1—2 B. Kiel, 1801—2.

Soier, Leben des Königs Friedrich des Vierten. Tøndern, 1829.

J. v. Kæder, Dahmarks Krigs- og politiske Historie fra Krigens Udbrud 1807 til Freden ved Bønkøping d. 10de Decbr. 1809.

1 B. 1—2 Levering.

***Aktstykker** til Oplysning især af Danmarks Indre Forhold i ældre Tid. Samlede og udgivne af **Fyens Stifts litteraire Selskab**. Odense 1841. — 2den Samlings første Hefte. Odense 1844. 4.

5. Geographie, Topographie, Statistik.

Lannabich, Hilfsbuch beim Unterricht in der Geographie. 1—3 B. Giesleben 1838—40.

Abrégé de Géographie par **Adrien Balbi**. Paris 1833.

Frost, Beskrivelse over Ringkjøbing. Borris 1817.

- Edvarfen**, Beskrivelse over Skjelsfjor. Sorøe 1759. 4.
Sundh, Syv Aar i Grønland. Viborg 1840.
Bergsøe, Den danske Stats Statistik. 1 Bd. 3—4 S. 2 Bd. 1—2 S.
Lollin, For Historie og Statistik, 1—2 D. Kbh. 1822—25.
 Den nye Matricul for Danmark, indført d. 1 Jan. 1844. 4.
 *Regnskabsoversigt for 1842 over samtlige Stats=Indtægter og Udgifter. — Samme for 1843. 4.
 *Statsbudgettet for 1844. — Samme for 1845. 4.
 Plan for Livsforsikringssekskabet i Kjøbenhavn, oprettet 1842.
M. L. Nathanson, Danmarks Statshusholdning. 2den Udg. Kbh. 1844.
 *Kjøbenhavns Universitets Aarbog for 1842, ved P. P. Selmer. — Samme for 1843.
 Skolecalender, udgivet af Hundrup. Randers 1843.
 *Charakterliste over Examen Artium i October 1843 og December s. A. — Samme for October 1844 og December s. A.
 *Charakterliste over 2den Examen i 1843. — Samme for 1844.
 *Liste over Forelæsninger ved Kjøbenhavns Universitet og den polytechniske Læreaanstalt i Vintersemesteret 1843—44. — Sommersem. 1844. — Vintersem. 1844—45. — Sommerf. 1845. (Samme paa Latin).
 *Mansas Kort over Norreyjlland, Pl. 3—5.

6. Nære Sprog og Litteratur.

- Molbed**, Dansk poetisk Anthologie. 1—2 D. 4 D. 1 Ufd. Kbh. 1832—40.
Baggesens Eventyr og comiske Fortællinger. 1—2 B. Kbh. 1807.
Baggesens skjemtsomme Niimbrev. Kbh. 1807.
Jngemanns Proene. Kbhvn.
Jngemanns Kvind, Underbarnet.
Ohlenschlägers Helge og Hroars Saga. Kbh. 1835.
J. Ewalds udvalgte Skrifter ved **J. C. Lange**. 2 D. i 1 B. Kbh. 1835.
Kjæmpeviser, udgivne af **Chr. Winther**. Kbh. 1840.
 Et hundrede lyriske Digte, udvalgte af **J. L. Seiberg**. Kbh. 1842.
 *Almindeligt Dansk Forfatterlexicon af **Ersløw**. 5—7 S.
 Almindeligt Dansk=Norst Forlagscatalog, udgivet af Forlagsforeningen i Kjøbenhavn. Kbh. 1841.
Seyses Handwörterbuch der deutschen Sprache. 2ter Th. 1—8 Lief.

Seysse's Ausführliches Lehrbuch der deutschen Sprache, neu bearbeitet von K. W. L. Seysse. 1 Bd. Hannover 1838.

7. Philosophie.

Fr. Aug. Carus, Nachgelassene Werke, 1—7 B. Leipzig 1805—10.

8. Pädagogik, Methodik, Unterrichtswesen.

Kaumer, Geschichte der Pädagogik. 1—2 B. Stuttgart 1843.

Serbart, Umriss pädagogischer Vorlesungen. 2te Auflage. Götting. 1841.

S. J. C. Schwarz, Lehrbuch der Erziehung und des Unterrichts. Vierte Auflage, neu bearbeitet von Curtmann. 1—3. D. Heidelberg, 1843—44.

K. P. Moritz, Vorlesungen über den Styl. 1—2 Th. Berlin, 1793—94.

D. G. Serzog, Stoff zu stylistischen Uebungen in der Muttersprache. Halle 1839.

Nachtegall, Lærebog i Gymnastik. Kbh. 1834.

Nachtegall, Regulativ for den gymnastiske Underviisning. Kbh. 1831.

Nachtegall, Gymnastikens Fremgang i Danmark fra 1799—1830. Kbh. 1831.

9. Naturvidenskab, Technologie, Mathematik.

*Populær Lærebog i Mechanik af C. J. Biering. Kbh. 1844.

*Udbildninger af Dyr og Planter, ved Schouw og Eschricht. 11—12 S.

Kosmos, Entwurf einer physischen Erdbeschreibung, von Alexander v. Humboldt. 1te Bd. Stuttgart und Tübingen, 1835.

Adolph Steens Begyndelsesgrunde i den mathematiske Geographie. Kbh. 1845.

Danmarks Histe, beskrevne af Henrik Kroyer. 1—4 S. Kbh. 1845.

Naturhistorischer Bilderatlas für Schule und Haus, oder Wandtafeln zum Unterricht in der Naturgeschichte des Thierreichs, von Dr. A. B. Reichenbach. 1—24 Lieferung. Leipzig 1841—1844. Fol.

10. Tidsskrifter.

*Clausens og Zohlenbergs Tidsskrift for udenlandsk theologisk Litteratur. 1843, 2—4 S. 1844, 1—4 S. 1845, 1—2 S.

- J. C. Jahn** und **K. Klog**, Neue Jahrbücher für Philologie u. Pädagogik. 38 B. 2-4 S. 39-43 B. 44. B. 1 S. — Supplementbd. IX, 2-4 S. X, 1-4 S. XI, 1 S.
- Mager**, Pädagogische Revue, 6ter Jahrg. 1-12 S. 6ter Jahrg. Jan. — Juni.
- ***C. Molbed**, historisk Tidsskrift. 4 B. 2 S. 5 B. 1-2 S.
- ***Orion**, historisk Quartalskrift af **T. N. Becker**. 2 B. 1 S.
- ***Krøyers** naturhistoriske Tidsskrift. 4 B. 5-6 S. Ny Række, 1 B. 1-4 S.
- J. L. Seibergs** Intelligensblade Nr. 33-48.
- *Det fgl. Videnskaberne's Selskabs Forhandlinger, af **S. C. Ørsted**. For 1842-1844. 1845, Nr. 1-4.

II. Academiske Disputationer og Prøve-afhandlinger.

- ***Petur Petursson**, de jura ecclesiarum in Islandia. Havn. 1844.
- ***H. H. Hagerup**, de catechumenis ecclesie Africanæ. Havn. 1844.
- ***P. M. Stilling**, Den moderne Atheisme. Kbh. 1844.
- ***J. L. Ussing**, de nominibus vasorum Græcorum. Havn. 1844.
- ***C. S. Allen**, de rebus Christiani Secundi exulis. P. F. Havd. 1844. 4.
- ***Chr. S. Biering**, historia problematis cubi duplicandi. Havn. 1844.
- ***A. S. Ørsted**, de regionibus marinis. Havn. 1844.
- ***Ch. Bricka**, Om Ansaafing af Pus i Caviteterne. Kbh. 1844.
- ***Chr. Weis**, de tenotomia talipedibus applicata. Havn. 1844.
- ***M. Sæfving**, de Syphilide Kali hydriodico tractata. Havn. 1845.
- ***Om Lord Byron**, af **Grimur Thorgrimeson Thomsen**. Kbh. 1845.

12. Indbydelseskrifter o. dekl. ved academiske Fester.

- ***C. L. Scharling**, Paastanden om den Christelige Kirkes Ebionitisme gjennem de tvende første Aarhundreder, historisk og kritisk oplyst. Kbh. 1843. 4. (Univ. Progr. ved Kongens Selskabsfest.)
- ***Algreen-Ulfing**, De abrogatione juris potioris, chirographariis creditoribus præ creditoribus sine chirographis in bonis debitorum competentis. Havn. 1843. 4. (Univ. Progr. ved Reformationsfesten.)

- *C. E. Scherling; Tale ved H. M. Kongens Fødselsfest 1843.
- *C. E. Scherling, Tale ved de academiske Borgeres Immatri-
culering 1843.
- *N. W. Scheel, Om Kjøbenhavns Universitets Collegier og Stipen-
dier. Kbh. 1844. 4. (Univ. Prog. ved Kong. Fødselsf.)
- *C. E. Scherling, Num quas res auctor evangelii Johannei tra-
didit, iis. iisdem et auctoritatem historicam vindicare voluerit.
Havn. 1844. 4. (Univ. Progr. ved Reformationsfesten).
- *P. Sjort, Om det engelske Conjugationsystem. Soroe; 1843.
4. (Soroe Acad. Progr. ved Kongens Fødselsfest).

13. Skoleprogrammer.

- *Metropolitanskolen 1843. Dr. A. Lang Nissen: Revision af
og Overblik over de forskjellige om samlet Formiddags-Skole-
tid offentlig fremsatte Meninger.
- *Borgerbyråskolen paa Christianshavn 1843. Skoleefterretninger ved
Mag. M. Sammerich.
- *Det von Westenstæde Institut 1843. Skoleefterretninger ved D. A.
Borgen.
- *Indbyggelseskrift til Indvielsen af Roeskilde Skoles Locale, 1842.
Dr. S. A. J. Bloch, Bidrag til Roeskilde Domscoles Historie,
1ste Hefte. 4.
- *Roeskilde Kathedralskole 1843. Dr. S. A. J. Bloch, Bidrag til
Roeskilde Domscoles Historie. 2det Hefte. 4.
- *Frederiksborg Skole 1843. Ch. Troiel, Om den rette Orden, hvori
Sprog bør læres i de lærde Skoler i Danmark.
- *Soroe Skole 1843. Dr. E. S. Bojesen, de tonis s. harmoniis
Græcorum commentatio.
- *Slagelse Skole 1843. Mag. C. W. Elverling, Anmærkninger
til Q. Sordanius Flaccus's første Brev i første Bog.
- *Vordingborg Skole 1843. Dr. J. P. Mynster, Tale ved Rectors
Indsættelse.
- *Odense Kathedralskole, 1843. Katalog over Skolens Bibliothek,
1ste Part.
- *Indbyggelseskrift til Rectors Indsættelse ved Odense Skole 1 43.
Mag. K. J. S. Sørensen, Om Schedographien i de Byzan-
tinske Skoler.
- *Nykjøbing Skole 1843. E. P. Rosendahl, Forsøg paa at over-
sætte Ordene i P. E. Müllers Synonymik paa Latin. 1.
- *Aalborg Kathedralskole, 1843. C. S. Biering, Plan og Methode
for Underv. i Mathematik ved de lærde Skoler.

- *Viborg Kathedralskole, 1843. Mag. **H. S. Wefenberg**, *Emendationes M. Tullii Ciceronis Tusculanarum disputationum. Part. II.*
- *Aarhuus Kathedralskole 1843. **J. Kogind**, *Om Afhandlingene i de lærde Skolers Indbydelseskrifter.*
- *Aarhuus Realskole, 1843. **K. Nielsen**, *Skolefetterretninger.*
- *Ribe Kathedralskole, 1843. **P. A. Thorup**, *Blandede Efterretninger angaaende Ribe Kathedralskole.*
- *Randers Skole, 1843. **S. E. Sundrup**, *Real-Lexicon over de Homeriske Digte. 2det Hefte.*
- *Horsens Skole, 1843. **Müllerg**, *Samling af danske Ord, som kunne tilføies Prof. Molbeds danske Ordbog. 1ste H.*
- *Nonne Skole, 1843. **L. T. S. Kavn**, *Ideer til det lærde Skolevæsens Reorganisation.*
- *Besjæstvad Skole, 1843. *Jælandsfir målsættir safnadir, utvaldir og i flaströsköb færdir af Skólakennara Dr. S. Scheving.*
- *Metropolitanskolen 1844. **B. Borgen**, *Skolefetterretninger.*
- *Borgerdydskolen i Kjøbenhavn, 1844. **Chr. Bartholin og J. Stilling**, *Skolefetterretninger.*
- *Borgerdydskolen paa Christianshavn, 1844. *Om de lærde Skolers Reform, af Mag. M. Sammerich.*
- *Næstved Skole, 1844. **Dr. S. A. J. Bloch**, *Vidrag til Næstved Domskoles Historie. 3die Hefte. 4.*
- *Frederiksborg Skole, 1844. **Dr. S. M. Flemmer**, *Om samlet Skoletid.*
- *Slagelse Skole, 1844. **Mag. C. W. Elberling**, *Anmærkninger til O. Soratius Flaccus's andet Brev i første Bog.*
- *Sorø Skole, 1844. **Dr. E. Bojesen**, *Vidrag til Fortolkning af Aristoteles's Bøger om Staten.*
- *Bordingborg Skole, 1844. **E. Lembke**, *Fremstilling af Stændernes Forhold i Middelalderen.*
- *Dense Kathedralskole, 1844. **Prof. Mag. K. J. S. Genrichsen**, *Om Homers foregivne Grav paa Den Jos.*
- *Nykjøbing Skole, 1844. **E. P. Kosendahl**, *Forsøg paa at oversætte Ordene i P. E. Müllers Synonymik paa Latin. II.*
- *Aalborg Kathedralskole, 1844. **Prof. Tauber**, *Biographiske Notitser om Nogle af de fra Aalborg Kathedralskole dimitterede Disciple.*
- *Viborg Kathedralskole, 1844. **Mag. Art. H. S. Wefenberg**, *Emendationes M. Tullii Ciceronis Tusculanarum disputationum. Part. III.*

- *Aarhuus Kathedralskole, 1844. S. S. Blache, Regle Ord om Skolernes Udvidelse.
- *Aarhuus Realskole, 1844. K. C. Nielsen, Skoleefterretninger.
- *Aibe Kathedralskole, 1844. P. Adler, Efterretninger angaaende Byen Aibe.
- *Aanders Skole, 1844. Dr. C. N. Thorsen, Skoleefterretninger.
- *Aorsens Skole, 1844. C. S. W. Bendz, Breve til Prof. Rector Oluf Worm.
- *Aolding Skole, 1844. Mag. C. S. Ingerolev, Skoleefterretninger.
- *Aonne Skole, 1844. Prof. P. G. Bohr, Om Oprettelsen af Realklassen ved Aonne lærde Skole.
- *Aesfaad Skole, 1844. S. Egilsson, Fjögur gömul kvæði.
- *Aensborg Skole, 1844. Dr. Dittmann, die drei merkwürdigen Cyklen in unserer Festrechnung.
- *Aleswäg Skole, 1844. A. J. F. Henriksenii epistola critica ad Car. Fr. Hermannum de convivio Xenophonteo.
- *Aaderslev Skole, 1844. Dr. Langbehn, Ueber eine zweckmäßige Deconomie in der Schulgrammatik und dem Schullericon der Griechischen und Latcinischen Sprache, und anschließend über die Metapher.
- *Aulum Skole, 1844. Dr. Bendixen, De primis, qui Athenis exstiterint, bibliopolis.
- *Altona Gymnasium, 1844. Prof. J. S. C. Eggers, Geschichte des Altonaischen Gymnasiums. 3te Abth.
- *Aiel Skole, 1844. L. Müller, De re militari Romanorum quaedam e Caesaris commentariis excerpta.
- *Aendsborg Skole, 1844. Dr. Schreiter, Ueber das historische Princip des Gymnasialunterrichts.
- *Aflön Skole, 1844. Prof. Dr. Trede, Mittheilung aus der Geschichte der Plöner Gelehrtenschule.
- *Aglückstadt Skole, 1844. N. Petersen, De forma et conditione orationis de corona a Demosthene apud iudices recitatae.
- *Aeldorf Skole, 1844. Dr. Kolster, Ueber den Philofict des Sophokles.

Discipleenes Borskabsbibliothek

bestaaer for Diebliffet af følgende Bøger.

A. Historiske Skrifter.

- Malling, store og gode Hændlinger.
 Bohr, Tordenskjolds Levnet.
 Petersen, Hans Egedes Levnet.
 Molbech, Dittmarskerkrigen.
 Erik Plougpenninges Historie.
 Gomez, Den store Uge i Paris.
 Seiden, Breve om den græske Revolution.
 Kæhbe, Omrids af den græske Revolution.
 Garde, Niels Juul.
 Jerrer, Fortællinger af det virkelige Liv.
 Rohmann, Souverænitætsens Indførelse i Danmark.
 Dinesen, Abd el Kader.
 P. P. Tordenskjold. 1—2 B.
 Sest, De 100 Dage eller Napoleons Feldtog i 1815. 1—3 H.
 Oehlenschläger, Nordiske Oldsagn.
 L. C. Müller, Danmarks Historie. 1—3 B.
 Napoleon, dargestelt nach den besten Quellen. 1—8 H.
 Olger Danstfes Kronike.
 W. Scott, Skottlands Historie.
 Silvio Pellico, Mine Fængsler.
 Bjerregaard, Dyder og Udyder i verdslige Exempler. 1 B. og 2de B. 1ste H.

B. Beskrivelser over Folk og Lande.

- Mohl, Jordens Markværdigheder.
 Andersen, Skygebilleder af en Reise til Harzen.
 Baggesen, Labyrinthen. 1—4 B.
 Schouw, Naturskildringer.
 Semilasso, Reise i Africa. 1—4 B.
 Burne, Reise paa Indus.
 Lamartine, Reise i Østerland. 1—4 B.
 Strøm, Naturhistorisk Læsebog.
 Andersen, En Digtets Bazar.
 Osvald, Den lille Verdensomseiler.
 Mohl, Breve fra Indien.
 Küppel, Reise i Habessinien.

- Saafner, Fodreise igjennem Ceylon.
 Mungo Park, Reise i det indre Africa.
 Melchior, Danmarks og Norges Pattedyr.
 Smith, Om Dyrenes Natur og Bestemmelse.

C. Romaner og Fortællinger.

- Cooper, Løvsen. 1—2 B.
 — Conanhet. 1—2. B.
 — Banditen. 1—2 B.
 — Spionen. 1—2 B.
 — Hedningemuren. 1—2 B.
 — Den sidste Mohicaner. 1—2 B.
 — Skarpretteren. 1—2 B.
 — Colonisterne. 1—2 B.
 — Steppen. 1—2 B.
 — Lionel Lincoln. 1—2 B.
 — Havfruen. 1—2 B.
 — Vandringer i Schweiz. 1—2 B.
 — Hjemreisen. 1—2 B.
 — Eva Effingham. 1—2 B.
 — Den røde Røver. 1—2 B.
 — Mercedes af Castilien. 1—2 B.
 — Spanbotté. 1—2 B.
 — Forsigtighed. 1—2 B.
 Marryat, Dødsfeileren. 1—2 B.
 — Den fattige Jack. 1—2 B.
 — Mafsterman Flint.
 — Kongens Cie. 1—2 B.
 W. Scott, Kenilworth. 1—2 B.
 — — Waverley. 1—2 B.
 — — Rigels Schickfale. 1—2 B.
 — — Die Verlobten.
 — — Talismanen. 1—2 B.
 — — Ivanhoe. 1—3 B.
 Spindler, Invaliden.
 — Baldborgsnætter. 1—2 B.
 Ingemann, Prinds Otto.
 — Baldemar Seier.
 — Erik Menveds Barndom. 1—3 B.
 — Kong Erik og de Fredløse.

- Sauch, Wilhelm Zabern.
 — En polsk Familie. 1—2 D.
 Carl Bernhard, Et Aar i Kjøbenhavn. 1—2 B.
 — — Et Løfte.
 — — En Familie paa Landet.
 — — Gamle Minder. 1—2 B.
 Oehlenschläger, Drvarodde Saga.
 — Eventyr af forskjellige Digtere.
 Solst, De rige fattige og de fattige Rige.
 — Moralske Fortællinger for Ungdommen.
 Andersen, Improvisatoren. 1—2 B.
 — D. I.
 — Nye Eventyr. (3die Samling).
 Forf. til en Hverdagshistorie, Maria.
 — — — — — Montanns den Ungre og Nisida.
 — — — — — Zoden og Hvidkappen.
 Axel, oversf. fra det Svenske.
 Præsidentens Døtre, oversf. fra det Svenske.
 Tusinde og een Nat. 1—2 B.
 Julius, Eventyr og Fortællinger for Børn.
 Schaldemose, Reiser og Eventyr. 1—2 B.
 Molbeck, Eventyr og Fortællinger.
 Alex. Dumas, Actæa.
 Agathe eller den unge Opdragerinde.
 Gjedehyrden og Brevtassen, fra det Tydske.
 Grace Kennedy, Anna Ross.
 J. Dornau, Bjergmand og Bildtyb.
 Carit Klar, Diggrevens Børn.
 J. Morier, Gidselen Johrab. 1—2 B.
 Sillerup, Den gamle Hustru.
 W. Konow, Nord og Syd.
 Torfel Trane, Humoristiske Noveller.
 Steffens, Fjeldsagn.
 Gil Blas, par Le Sage.
 Sauff, Karavanen.
 Sebel, Udvalgte Fortællinger. 1—2 D.
 Bønderne i Orby, efter det Tydske.
 Goldsmith, Præsten i Wakefield.
 Chamier, Ben Brace. 1—2 B.
 Niels Kliims underjordiske Reise, oversf. af Dorph.
 Katte, Aus dem Jugendleben Friederichs des Großen.

Tersali, Pabst und Kaiser.

Bernyhora von M. Czaykowskii. 1—2 B.

Miss Edgeworth, Selene. 1—2 D.

Adelbert Chamisso, Peter Schlemihl, oversat af Schaldemose.

D. Digte og Skuespil.

Veblenschläger, Nordens Guder.

— Nordiske Digte.

— Aladdin.

— Prof. Krake.

— Fiskeren.

— Digterværker, 1ste Deel.

— Correggio.

— Freyas Alter.

— Tragedier. 1—9 B.

Chr. Winther, Hundrede Romancer.

— Digte, gamle og nye.

Grundtvig, Dyrin af Afers Kamp.

— Dvæblinger.

Jugemann, Baldemar den Store og hans Mænd.

Paludan-Müller, Dandserinden og Amor og Psyche.

Solst, Digte (1ste Samling).

Barfoed, Poetisk Læsebog.

Tegnér, Frithiofs Saga, overs. af Boye.

— Smaadigte, overs. af Møller.

— Confirmationsbogen.

S. Serz, Lyriske og dramatiske Digte.

— Svend Dyrings Huus.

Byron, Manfred, oversat af Lembke.

Wessel, Digte.

Winding, Rjæmpeviser.

Zolberg, Peder Vaars.

— Comoedier i 6 Dele.

Michel Perrin.

Munch, Kong Sverres Ungdom.

Indqvarteringen, et Lykspil.

Det Kongelige Theaters Repertoire. 1—8 P.

Theatre Français. 1—2 D.

Carlo Gozzi, Masse-Comoedier, overs. af Meisting.

— — Dramatiske Eventyr, overs. af Samme.

Shakespeares tragiske Bærter, oversf. af Joersom, 1ste Deel.
Anthologie af danske Digtere. 1—2 D.

E. Tidsskrifter.

Kiise, Nyt Bibliothek for Ungdommen. 9 B.

Biographisk Archiv 1841. 3 S.

Kast, Moerstabslæsning for den danske Almue. 2 B.

Srølund, Læsning til Nytte og Fornøielse.

Kiise, Historisk-geographisk Archiv for 1839. 12 S.

— — — — for 1840. 12 S.

— — — — for 1841. 12 S.

— — — — for 1842. 12 S.

Blätter aus der Gegenwart. 3 S.

Gubig, Volks-Calender 1844.

Kern, Zerstreute Blätter.

Dansk Folketalender for 1842.

Monrath, Dansk Penning-Magazin 1834 og 1835.

— — — — for 1836.

— — — — for 1840 og 41.

— — — — for 1842 i 2 B.

— — — — for 1843 i 2 B.

— — — — for 1844 i 2 B.

— — — — for 1845 1ste B.

Magazin for Natur- og Menneskekundskab for 1840 og 1841.

— — — — for 1841 og 1842 i 5 S.

— — — — for 1843 i 4 S.

— — — — for 1844 i 4 S.

— — — — for 1845 (2 S.)

Maanedsskrift for Børn. 6 S.

Da den Ombygning og betydelige Forbedring af Skolebygningens forskjellige Localer, som fandt Sted under min Formand, ikke udstrakte sig til den søndre Sidefløi, som beboes af Adjunct Reiff, har i dette som i det foregaaende Aar adskillige Reparationer og Forbedringer været fornødne i Sidstnævntes Beboelsesleiligheder. Saaledes er i Aar, foruden Mere, et Bærelse blevet forsynet med nyt Gulv,

panelet og betrukket. — I to af Klasseværelserne har Hensyn til Disciplenes Sundhed gjort det nødvendigt at anstaffe Skodder til to af Vinduerne for at kunne spærre dem i den kolde Aarstid; noget, som lader sig gjøre, da der endda er tilstrækkeligt Lys.

Af Inventarium er der anskaffet to Vofklamper til to af Klasseværelserne (IV Kl. og den ene Hjelpeskasse), i hvilke de forrige Belysningsapparater ikke vare tilstrækkelige, samt en Rakkellovnskjerme til den ene Hjelpeskasse. — Desuden til Brug ved Underviisningen nogle manglende Landkort og nogle Forrifter (Heinrigs, III, I samt Bings og Ferslevs, I).

Da Skolens Bøndergods i Borde, Fiffbæk og Ravnstrup Sogne ikke afgav en forholdsmæssig Indtægt, medens Administrationen deraf var besværlig, blev det ved Kgl. Resolution af 15de Marts 1844 bestemt, at Fæstestederne skulde bydes de resp. Fæstere til Salg for to Trediedele af den Værdi, hvortil de ved en afholdt Tarationsforretning vare ansatte. Af Kjøbesummen skulde en Trediedeel erlægges ved Kjøbets Afsluttelse, de to Trediedele indestaae i Eiendommen. For at kunne benytte dette Tilbud, skulde Fæsternerne erklære sig inden Aarets Udgang; i Mangel deraf vilde deres resp. Steder blive solgte ved Auction, saasnart de bleve fæstedelege. Bemeldte Bøndergodsens Hartkorn efter den nye Matrikel beløber sig i Alt til lidt over 83½ Tdr. og deraf er nu omtrent 61 Tdr. Hartkorn under Bortsalgning, for hvilke den samlede Kjøbesum beløber sig til 21,266 Rbd. 4 Mk.

Over Skolens Indtægter og Udgifter i Regnskabsaaaret
1844 tilføies her en summarist Dversigt:

Indtægt.

Beholdning fra 1843	1578 Rbd.	84½ Sf.
Restancer fra 1843	207 —	2 —
Renter	566 —	41 —
Kornindtægter	6216 —	76¾ —
Andre Indtægter af Lænder, Jordleie m. m. .	429 —	5½ —
Degnepensioner	109 —	8 —
Skolecontingenter	1422 —	48 —
Indtægter fra Læsøe	946 —	36½ —
Extraordinære Indtægter	120 —	= —
Afdrag paa Laan, Forskud og anden Gjæld .	1886 —	15 —
Tilskud fra den alm. Skolefond	110 —	= —
Summa	13,892 Rbd.	29½ Sf.

Udgift.

I følge Decisionsposter i Regnskabet for 1843	=	Rbd.	53½ Sf.
Løger til de faste Lærere	4301 —	10 —	—
Gratificationer til Samme	200 —	= —	—
Betaling til Timelærere og Godtgjørelse til de faste Lærere for overskydende Timetal . . .	505 —	= —	—
Pensioner	1233 —	32 —	—
Regnskabsførelsen	219 —	81 —	—
Skatter og Afgifter	1034 —	40 —	—
Bibliothekets Forsyning	179 —	66 —	—
(foruden Legatrenter 20 Rbd.)			
Bygningernes Vedligeholdelse	231 —	19 —	—
Inventariets Vedligeholdelse	111 —	77 —	—
Brændselsfornödenheder	164 —	4 —	—
Belysning	37 —	18 —	—
Testamentariske Forpligtelser	190 —	= —	—
Løbende og tilfældige Udgifter	744 —	87 —	—
Udsatte Capitaler og bevilgede Forskud . . .	1880 —	= —	—
Restancer	165 —	42 —	—
Afgivet Dverskud til den alm. Skolefond . .	1000 —	= —	—
Beholdning	1693 —	76 —	—
Summa	13,892 Rbd.	29½ Sf.	

Skolens Beneficiær have i indværende Skoleaar været saaledes fordeelte:

Høieste Stipendium, 50 Rbd.: N. B. Thorsen.*)

Mellemste Stipendium, 35 Rbd.: Niels Christensen.

Laveste Stipendium, 20 Rbd.: 1) D. C. Water; 2) N. C. Muus; 3) L. Petersen; 4) C. Reif; 5) C. Dahl; 6) N. Sørensen.**)

Fri Underviisning: 1) L. Bang; 2) N. T. Krarup; 3) J. B. Nagaard; 4) N. P. Møller; 5) H. Hoff; 6) N. W. Faber; 7) H. P. Plesner; 8) W. J. Hoff; 9) E. Wesenberg; 10) F. A. Vilgaard; 11) J. Holm; 12) F. Gundelach; 13) H. Gundelach; 14) J. Christensen; 15) Th. Thorsen; 16) (som extraordinair Gratist) E. J. Olsen.

Underviisning for nedsat Betaling: 1) C. G. Faber; 2) F. Buchwaldt.

De tvende Portioner af det Moltkeske Legat, som ere denne Skole tillagte, nydes af C. Reif (fra d. 11te Juni 1844) og C. F. W. M. Rosenberg (fra den 11te Decbr. 1844). Af det Jessenske Legat ere Renterne af den oprindelige Capital uddeelte til Studenterne C.

---

*) Denne Discipel var først seent kommen til at nyde Stipendium, og havde derfor saa faa Dplagspenge, at jeg af den Anledning fandt mig særlig foranlediget til at bringe ham i Forslag til denne Grad af Stipendiet, der kun ved sjeldne Leiligheder kan tilstaaes Noget, da Skolen ikke har meget at disponere over til Stipendier.

***) Der er saaledes i Alt uddeelt 205 Rbd.; Resten af Stipendiefondens Rente anvendes til samme Fonds Forøgelse. Stipendiaterne have alle fri Skolegang.

Wesenberg, Conr. Reif og N. Th. Thorson, hver med 12 Rbd. 87 Sk. Renterne af Dplagscapitalen have Student N. J. Bentsen og Discipel N. Christensen nydt, hver med 9 Rbd. 14 Sk. Det Mallingske Legat for Dimitterede fra Viborg Kathedralskole blev sidste Efteraar tildeelt J. C. Lund.

Skolens almindelige Stipendiefond udgjør 5307 Rbd. 64 Sk. Ved Udgangen af 1844 var Beholdningen af Stipendiaternes Dplagspenge 290 Rbd., og Fondens egen Raasbeholdning 42 Rbd. 65 Sk., af hvilke tvende sidst-angførte Beløb 300 Rbd. ere indsatte i Viborg Sparekasse til Fordeel for Fonden.

Den offentlige Examen

i Viborg Kathedralskole for Aaret 1845
foretages i følgende Orden:

Skriftlig Prøve.

Fredagen den 19de September.

8—12.	IV, III Klasse Dansk Stil.		2—6.	IV, II, II Klasse Latinsk Stil.
9—12.	II, I Klasse Dansk Stil.		2—5.	I Klasse Regning.

Lørdagen den 20de September.

8—12.	IV Klasse Latinsk Ber- sion.		8—10.	II Klasse Regning.
-------	---------------------------------	--	-------	--------------------

Mundtlig Prøve.

Mandagen den 22de September.

8—10.	III Klasse Latin.		9—12.	II Klasse Fransk.
2—4½.	II Klasse Historie.		3—6.	I Klasse Latin.
4½—6.	III Klasse Fransk.			

Tirsdagen den 23de September.

7½—9.	IV Klasse Græsk.		9—12.	II Klasse Tydsk.
10—12.	III Klasse Hebraisk.		3—6.	I Klasse Religion.
2—3½.	IV Klasse Tydsk.			
3½—5½.	IV Kl. Mathematik.			

Onsdagen den 24de September.

8—9½.	IV Klasse Religion.		8—10.	I Kl. Naturhistorie.
10—11.	IV Klasse Fransk.		10—1.	II Klasse Græsk.
2—4½.	III Kl. Mathematik.		3½—6.	I Klasse Dansk.

Torsdagen den 25de September.

7½—10.	I Klasse Tydsk.		7½—10.	II Kl. Naturhistorie.
3—6.	Sang og Gymnastik.		10—11½.	III Kl. Naturhistorie.

Fredagen den 26de September.

8—10.	IV Klasse Latin.		8—10½.	III Klasse Historie og Geographie.
10½—12.	IV Klasse Hebraisk.		10½—12.	III Klasse Tydsk.
3—5.	IV Klasse Historie og Geographie.		2—6.	II Klasse Religion.

Lørdagen den 27de September.

8—10.	III Klasse Græsk.		8—10.	II Klasse Geographie.
10—12.	III Klasse Religion.		10—1.	II Kl. Mathematik.
2—5.	I Klasse Historie og Geographie.		3—6.	II Klasse Latin.

Mandagen den 6te October om Formiddagen Kl. 8 møde de til Optagelse i Skolen anmeldte Disciple for at underkastes en mundtlig og skriftlig Prøve, hvorefter deres Plads i Skolen vil blive bestemt. Tirsdagen den 7de October om Formiddagen Kl. 10 foretages Translocationen, og Onsdagen den 8de October begynder Underviisningen for det nye Skoleaar.

Til at overvære den mundtlige Deel af Skolens aarlige Hovedexamen saavel som Translocationen indbydes herved Disciplenes Fædre og Foresatte samt Andre, som have Interesse for Skolens Virksomhed.

Diborg Kathedralskole, den 4de September 1845.

F. C. Olsen.